

CHRISTO-

A Soproni Evangélikus
Egyházközség lapja
ingyenes kiadvány

PHOROS

XXVII. évfolyam, 3. szám

2020. pünkösd - Pfingsten 2020

Nyitott szívvel

„...bár az Úr kaput nyitott előttem...” (2Kor 2,12b)

Lukács nem írja le, hogy a tanítványok bezárkózva, félelemben várták volna a Szentlélek eljövételét. Emlékeimben, fantáziámban ez mégis így él: Jézus nélkül, hiába a tudás, az ismeret, az emlék, nem tudják küldetésüket betölteni az evangélium hordozói, így félelmükben bezárkózva várják az események folyamatát. Imádságban, Jézusra gondolva telnek a napok a mennybemeneteltől, mígnem váratlanul szélzúgás és lángnyelvek kíséretében betölti őket a Lélek. Ekkor nyitják csak meg a kaput, és az utcákon összesereglett sokaság számára fennhangon hirdetik azt, hogy Jézus a messiás.

Ezekben a hetekben különösen is sokszor idézem fel magamban azt az érzést, amikor a hosszas várakozás után a megnyíló kapu a beteljesedő várakozással ajándékozza meg a várakozókat. A koronavírus-járvány miatt hónapokra bezárt templomajtónk is lassan megnyílik, és a várakozás idejét felválthatja az öröm ideje. Óvatosságunk azonban nem véletlen még most sem. Két okból is figyelniük érdemes erre.

Egyrészt, konkrétan a járvány veszélyére gondolva, még nem lélegezhetünk fel teljesen, lappangva, észrevétlenül most is terjedhet közöttünk az, ami félelmet ébreszt és veszélyt hordoz. Bár a templomkapu kinyílik, mi még nem térhetünk vissza mindenben a régi, megszokott dolgainkhoz. Másrészt jó, ha van óvatosságunk saját várakozásunkkal kapcsolatban is, mert a templom, az istentiszteletek, a gyülekezeti közösség kedves arcainak hiánya nem oldódik fel egyszerűen attól, ha nyitva van a kapu. A szívünknek kell kinyílnia igazán.

A cím alatti idézetben Pál apostol csalódotan ír arról, hogy Tituszt kereste, mégsem ta-

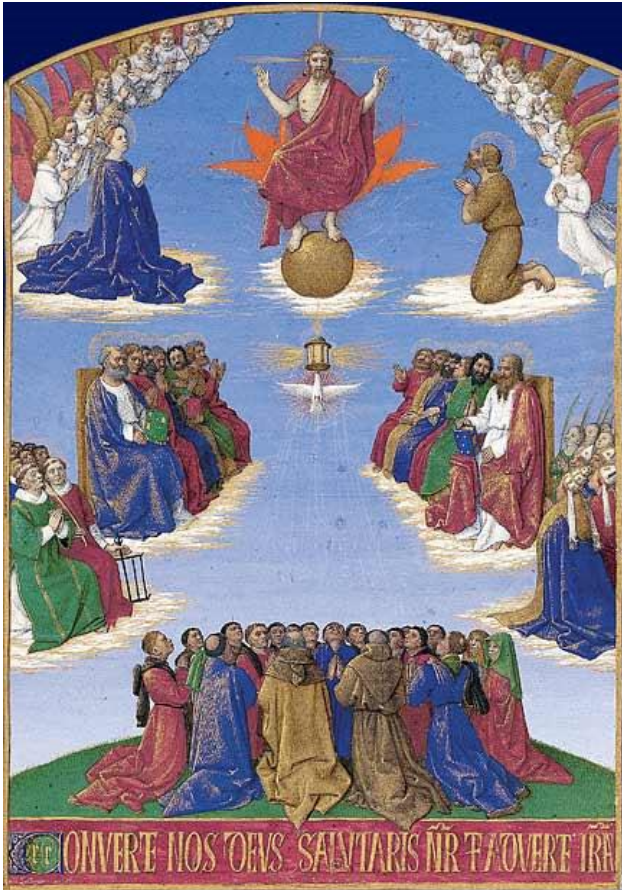
lálta Tróászbán, hiába állt előtte - átvitt értelemben - nyitott kapu. Így kéne nekünk is várnunk a következő időszakban a megnyíló lehetőségeket. Ha a szívünk nem lesz nyitva egymás felé, akkor hiába lépünk be újra a templom kapuján. Ha mindenben a régihez szeretnénk most visszatérni, akkor hiába kaptuk a próbatétel idejét. A Szentlélek hittel, erővel töltötte be egykor Jézus megmaradt tanítványait. Minket is csak Ő tud új lendülettel elindítani, ne csak a templomkapu legyen számunkra nyitva, legyen hát nyitva Isten felé a mi szívünk is.

Pelikán András

Lélek-zet

A Szentlélek egyháza

„És megtelének mindnyájan Szentlélekkel.” (ApCsel 2,4)

Pünkösd e szent örömnepén hálát adunk a mi szerelmes Úristenünknek véghetetlen jótéteményéért, melyet e földön azzal mutatott meg, hogy nekünk szegény embereknek kinyilatkoztatta a magasságos égből drága, szent igéjét – nem valami hitvány köznapi beszédet, hanem különleges s Mózes törvényétől megkülönböztetett igéjét. Mert ezen a napon kezdődött el Krisztus országa az apostolok révén, s lett nyilvánvalóvá az evangéliumban mind az egész világnak. Krisztus országa öröktől fogva megvolt ugyan az ő tulajdon személyében, ma pünkösdkor azonban a Szentlélek az apostolok által az egész világnak kinyilatkoztatta. s e kinyilatkoztatást nagy bátorsággal, szent daccal és örömmel szegény halászok végezték. Ugyanazok az apostolok, akik előbb félelemből megtagadták, elhagyták Krisztust, mert tele voltak bátortalan, rémült csüggedéssel.

Ma új pünkösd ünnepén kezdődött el Krisztus boldogító, üdvösséges, áldott országa, amely teljes örömmel, bátorsággal és bizonyossággal.

Luther Márton (*Jer, örvendjünk, keresztények!*, 234. o.)

A minden napra Luther rövid áhítatát közlő kötet most már le is tölthető: <https://lutherkiado.hu/letoltes/e-kiadvanyok>

Pünkösd i genek és nemek

Ezt mondja Jézus a Hegyi Beszédben: „a ti beszédekben az igen legyen igen, a nem pedig nem, ami pedig túlmegy ezen, az a gonosztól van.”

Az emberi élet nagyon izgalmas igen-mondások és nem-mondások sorozata. Kisgyerekként az ember megtanulja, hogy igen, és akkor a felnőttektől tanult eme – szinte – mágikus szót ismételteti mindenre, amit csak lát: tárgyakra, emberekre, állatokra, növényekre. Ki ne ismerne olyan gyereket, aki mikor megtanulja a szót „igen”, akkor mindenre azt használja. Aztán milyen érdekes, hogy jön – nem is olyan soká – az a gyermeki korszak, mikor semmi se jó, amikor mindenre azt mondja a gyerek, hogy „nem”. Amikor, ha még nem is tudatosan, de mindent tagad, mindenre nemmel válaszol egy gyerek.

És persze, az igen és a nem megtanulásáról szólnak az iskolai évek, ahol a nem és az igen helyes arányáról próbálnak gondoskodni a tanárok és a szülők. Mit igen és mit nem, mit szabad, mit nem. Mit illik, és mit nem? Mi van megengedve és mi az, ami tilos? És persze a kamaszkor megint csak arról szól, hogy az ember – leginkább daczból, „csakazértis megmutatom”-ból – mindenre nemet mond. Nemet mond a világra, amiben felnőtt, nemet mond – bizonyos értelemben – a családjára, a tanulásra, a hagyományokra, és keresi a saját maga igenjeit, keresi azt, amire ő tud nyugodt szívvel igent mondani. És ugye nem könnyebb a helyzet a felnőttkor, illetve az időskor esetében sem. A felelőségteljes „igen” vagy egy „nem” kimondása egy egyetemre, egy állásra, egy házasságra, egy

gyermek vállalására, vagy éppen a betegséggel, halállal való találkozáskor, egy sírnál megállva.

Igen, az ember egész élete – kicsit leegyszerűsítve persze – tulajdonképpen nem más, mint az „igen” és a „nem” kimondásának váltakozása. Az ember egész életében azt keresi, kutatja, hogy mi is az, ami alapján el tudja dönteni, hogy mire mondjon igent és mire mondjon nemet. Hogy mikor mondjon igent, és mikor mondjon nemet. Hogy kire mondjon igent, hogy kire mondjon nemet. Hogy kinek mondjon igent és kinek mondjon nemet. És bizony, sokszor ott állunk, széttárt karokkal, és beleüvöltjük a világba, hogy: segítsen már valaki, mert nem tudom eldönteni, hogy most „igen” vagy „nem”?

Jézus a Hegyi beszédben az esküvel kapcsolatban azt mondja hallgatóinak: „*egyáltalán ne esküdjete!*”, hanem legyen az igenetek igen, és a nemetek pedig nem. Ami azt jelenti, amit kimondotok, az csak akkor lesz hiteles, ha am-

ögött ti magatok vagytok: őszintén, önazonosan, félreérthetetlenül. Nincs szükség esküdözésre, de kegyes frázisokra sem, sőt álszent farizeusi szófordulatokra sem. Amire szükség van, roppant egyszerű mégis sokszor milyen nehéz: legyél egyértelmű. Ne maszatolj! Ne légy félreérthető! És ne csomagold be a valódi indulatodat más tartalmú szavakba. Mert az sosem lesz igaz. Az bizsu-vallásosság, bizsu-hitelesség, bizsu-lét. Sőt, az a gonosztól van.

Pünkösöd ünnepére készülve, kérjük a Lélek erejét, hogy Ő adjon a szánkba őszinte igeneket, őszinte nemeket! És Ő adjon erőt a jézusi hitelességgel megszólalni, dönteni, válaszolni! Ő szembesítsen mindenkit azzal, hogy nem lehet következmény nélkül mást mondani, mint amit valójában gondol az ember. Mert a jézusi út egyenes beszédre hív minden őt követőt. Semmi sunyiság, semmi giccs – és persze semmi bizsu.

Igen, vagy nem.

Gáncs Tamás

Nyisd meg vak szemünket!

„Krisztus a láthatatlan Isten képe, az elsősülött minden teremtmény előtt. Mert benne teremtett minden mennyen és földön, a láthatók és a láthatatlanok...” (Kol 1,15-16)

A Szentírás újszövetségi bizonyágtételéből különösen is közel állnak a szívemhez Pál gyönyörű himnuszai, amelyekben – kivétel nélkül – arról tanúskodik az apostol, hogy mit tett értünk és velünk egyszülött Fia által a mindenható és irgalmas Isten. Ilyen az első korinthusi levél éneke a krisztusi szeretet hatalmáról (1Kor 13) vagy ugyanitt, néhány fejezettel később a feltámadás-himnusz is (1Kor 15). És ne feledkezzünk meg a Filippi levél második fejezetéről sem, ahol az önmagát megüresítő, az üdvösségünkért mindent odaadó, a kereszthalálígg engedelmes és ezáltal mindennél nagyobb nevet szerző Jézusról szól a dicséret (Fil 2,5-11). Ebbe a sorba illeszthető mai alapigénk is a Kolossé levél kozmikus Krisztushimnuszából, amelyben Jézus úgy jelenik meg előttünk, mint a világmindenség egyedüli Ura és Királya.

„Ő a láthatatlan Isten képe, az elsősülött minden teremtmény előtt. Mert benne teremtett minden a mennyen és a földön... Ő előbb volt mindennél, és minden őbenne áll fenn.” Sokan azt gondolják, hogy Jézus uralma csak ott érvényesül, ahol hisznek Benne. Vigyáz-

zunk! Bár kétségekívül igaz, hogy Krisztus világot fenntartó munkájából és halálon aratott győzelméből hit által részesülhetünk, de nem a hitünk teremti uralmának feltételeit. Függetlenül attól, hogy mi hogyan vélekedünk Róla, Ő Úr és Király.

Gondoljunk a Miatyánkra! Isten neve amúgy is szent, akinek országa kérésünk nélkül is eljön, akarata nélkülünk is megvalósul – tanítja Luther... Mégis azért mondjuk el újra és újra az Úrtól tanult imádságot, hogy Isten szent neve, országa és akarata a mi életünkben is valósággá legyen. Mindez egyedül Jézus által lehetséges, hiszen a bűn teljesen vakká tett minket. Ha nem így lenne, akkor mindenben felismernénk Isten munkálkodását, akinek világkormányzása a szemünk előtt zajlik. Sok ember mégis azt hiszi, hogy vaksága a legfőbb bölcsesség.

Jézus nélkül nem ismerhetjük meg Teremtőnket, pedig minden, ami körülvesz minket, az Ő nagyságát hirdeti. Luther szerint, ha nem lenne bűn, akkor a legkisebb virágban is Isten szeretetét, hatalmát és bölcsességét magasztalnánk. Gondoljunk csak bele, ki tudna közülünk

a szárazföldből ezerféle virágot teremteni? Hol az a festő, aki utánozni tudná Őt? Bizony, Isten teremtett és tart meg mindent, Jézus által. Ezért mi csak Róla éneklünk, Neki mondunk hálát és dicséretet, és együtt imádkozunk, hogy vak szemünk és szívünk megnyíljék ennek meglátására. Isten jósága körülvesz minket. Legnagyobb csodája és ajándéka pedig maga a Krisztus! Ámen.

Imádkozzunk Luther énekének néhány sorával! (EÉ 255/2)
*Úr Krisztus, láttasd hatalmad,
 Ki minden urak Ura vagy!
 Te véd meg árva népedet,
 Hogy dicséressen tégedet! Ámen.*

Weltler Gábor

Gondolatok az úrvacsoráról

Fogantatott Szentlélektől, s az Ige testté lett. Az úrvacsorában a Szentlélek csodája által az ige testté lesz, és kóstolhatjuk, ízlelhetjük Isten szeretetét. (*Hafenscher Károly*)

A Szentlélek által jó tudni és érezni, tudatosítani és megszívlelni, hogy az úrvacsora: „földi részünk a végső valóságból”. (*Németh Szabolcs*)

„Aki eszi az én testemet, és issza az én véretem, az én bennem marad, és én őbenne.” (Jn 6,56) Úgy, ahogyan a magzatot oltalmazza az anya méhe, és tápláléka az anya vére. (*Bozorády Zoltán*)

Mai vasárnapunkon is együtt ünnepeljük a Krisztussal való találkozást az Úr szent vacsorájában. Ő adjon erőt, bölcsességet és türelmet ezen a héten is azok iránt, akikkel találkozunk. (*Szebek Imre*)

Boldog, szomorú, sikeres, küzdő, útját kereső, idős, fiatal, nő, férfi – bármennyire is különbözünk a világban, átélhetjük az oltár előtt letérdelve, hogy különbség nélkül mind Isten szeretett gyermekei vagyunk. (*Holger Manke*)

Jézus meghívott minket. Asztalához ülhetünk, a számunkra fenntartott VIP-helyekre. A lelkünk nem éhezik és szomjazik tovább. Oázis ez az asztal a sivatagban. (*Szabóné Mátrai Marianna*)

Gyakran érezzük szükségét annak, hogy kiálljanak mellettünk, támogassanak minket, ezért fontos, hogy az úrvacsora azt jelenti, hogy Jézus közösséget vállal velünk. (*Tóth Károly*)

Az úrvacsora ünneplésekor mindig meghallhatjuk Jézus csendes és bátorító hangját. Az ostya és a bor természetessége és egyszerűsége Krisztus tökéletes tisztaságát és fényét ajándékozta nekünk ma is. (*Szabó Lajos*)

Mint egykor azok az emmausi tanítványok, úgy érhetjük mi is tetten az élő Jézust az úrvacsorai asztalközösségben, aki velünk marad, ha esteledik, s ha életünkre nyomasztó gondok vetnek is sötét árnyakat. (*Cselovszky Ferenc*)

Vétkek, megromlott kapcsolatok, mulasztások terhével érkezünk Krisztus asztalához, hogy

megkönnyebbülve, megbékélt lélekkel induljunk tovább valami új felé. (*Cselovszky Ferenc*)

A földi ételt naponta magunkhoz vesszük, az úrvacsorai kenyeret és bort mégis oly sokszor fogyókúrásan fogyasztjuk. (*Pethő-Szűcs Mária*)

Átjárhat bennünket, testünket és lelkünket Krisztus páratlan és egyedülálló ereje. Teljesen újat kezdhetünk. Régi idők terheitől valóban megszabadulunk, életünknek azon a pontján is, ahol már lemondunk a változás lehetőségéről. (*Szabó Lajos*)

Az úrvacsora asztalánál Krisztus Urunk lát vendégül minket, hogy valóságos jelenlétének ajándékával erősítse és táplálja hitünket, reménységünket és egymás iránti szeretetünket. (*Kovács László*)

Krisztus maga hív asztalához – ezzel elveszi tőlem mindazt, ami terhel, és megadja nekem, hogy életemnek legyen egy boldog, reményteli alapritmusa. (*Holger Manke*)

Az úrvacsora jelentőségét hangsúlyossá teszi, amikor betegek vagy haldoklók kérik a szentséget. Amikor annyi minden lehetetlenné vagy mellékessé válik, akkor ez még mindig fontos számunkra. Minden magánúrvacsora azt üzeni számomra, milyen nagy kincshez férek én könnyen hozzá, melynek az elérése számunkra nehézségek árán is fontos. (*Tóth Károly*)

Gyülekezetünk életéből

Egyedül, de soha nem magányosan!

Most, amikor pünkösd van és a Szentlélek eljövételét ünnepeljük, visszatekintek advent időszakára. Különleges szakasza volt ez az életemnek, hiszen erre az időszakra esett a sugárkezelésem, amit a gyógyulásom érdekében végig kellett élnem. Szombathelyen, egy padlás szobában laktam négy hétig, kettesben Istennel. Ő volt a vigaszom, a támaszom, a gyógyítóm, az egyedüli és egyben az állandó társaságom.

Az idén a böjt időszaka ugyanúgy bezártságot kívánt tőlem – és sok más embertársamtól is – a Koronavírus miatt. A kijárási korlátozás betartása, a munkahelytől való távolmaradás, a szeretteimhez való elutazás elmaradása mind-mind újra egyedüllétre kényszerítettek. Megint csak kettesben maradtam Istennel. Az Ő kegyelméből boldogan éltem meg ezeket a napokat, heteket, hónapokat, mert éreztem, hogy soha nem vagyok magányos. Nem tekintettem korlátozva a mindennapjaimat, hanem arra gondoltam, hogy ez valószínűleg a rehabilitációmnak egy része. Egyfajta utókezelés a teljes gyógyulásom érdekében.

Semmiféle bezártságérzetem nem volt, hiszen Jézus Krisztus minden nap valami új örömmel tudott meglepni azáltal, hogy beköl-

tözött hozzám. Érdeklődtek a testvérek, a lelkészek, a munkatársaim. Ami pedig ebben a csendes időszakban mindig, minden nap útmutatást adott, és ad most is, az pedig az ige. Isten az igrén keresztül szól hozzánk, de hogy ezt igazán meghalljuk, csendre van szükség. Kívánom, hogy ez a csend, ami most ránk méretett világ szerte, hozzon ébredést, teremje a megtérés gyümölcseit. Tekintsünk úgy erre az időszakra, mint a kegyelmi idő meghosszabbítására, amikor mindenki átgondolhatja azt, amit tennie kell még hátralévő életében. Mindezt tegyük jó kedvvel, hiszen „a vidám szív a legjobb orvosság” (Példabeszédek 17,22).

Végezetül Simon András szavaival szeretnék áldott ünnepet kívánni minden kedves testvéremnek!

*„Bármilyen picinyke és törékeny vagy is,
senki sem akadályozhat meg abban, hogy szívből
mosolyogj,
s így – mint Isten kedves virágszála – a Szeretet jó
illatát áraszd
ebben a kedvtelen világban.
Te magad légy az Isten mosolya!”*

Szmolár Zsuzsanna

Mit jelent számomra az istentisztelet?

Templomba járó családba születtem, egészen kicsi korom óta a vasárnapi program része volt a templomba járás. A régi gyülekezeti terembe mindig szívesen mentem, és ragasztottam a matricákat. Igyekeztem az első sorban helyet találni magamnak, de ahogy nőttem, egyre hátrébb ültem, az akkori ifisek közelébe, és azt is megtiszteltetésnek éreztem, ha tarthattam az istentisztelet végén a perselyt az ajtóban.

Innen vezetett egyenes út a Mustármag egyesületbe, ami a csendesnapokkal, és a táborokkal tovább erősítette a vasárnapi templomba járási hajlandóságomat, de ekkor már a 10-es istentiszteletekre járt a családjunk.

Katolikus általános iskolába jártam, így több olyan vasárnap volt, amikor dupláztam. Istentisztelet után misére mentem. A líceumi évek után aztán ilyen-olyan okok miatt rendszertelenné vált a templomba járásom.

Mióta gyerekeim vannak, megint más a vasárnapi rutin. Van, hogy gyerek-istentiszteletre járunk, van, hogy a 10-esre. És olyan is van, hogy nem érünk oda egyikre sem. A mai világban könnyebbség, hogy mindenféle elektronikai felületen pótolható már az igehirdetés, meg lehet hallgatni, el lehet olvasni.

Hogy mit jelent számomra az istentisztelet? Találkozás Istennel, egy kicsit másképp, mint a mindennapokban. Hétköznapiakon az ember

imádkozik, felsóhajt, kér, jobb esetben hálát is ad. Egy rosszabb napon esetleg számon kér, elmaradnak az imák, az esti imába az ember belealszik, a reggeli imát sokadszorra lenyomott ébresztőóra idegesítő csörömpölése szakítja félbe.

Az istentiszteleten van egy szűk óra, amikor az ember otthon van. Otthon van magával, békességben a világgal. Nincs semmi és senki más, csak Isten és én. Vannak az énekek, az ismert liturgiai elemek. Tudatosan úgy készülök, hogy az a vasárnapi alkalom –vagy akármelyik – más lesz. Nekem lesz más, mert nem lesznek munkahelyi gondok, nem szólal meg a telefon,

nem kell felállni, elrohanni. Át tudom magam adni Istennek, az Ige hallgatásának, a prédikációnak. Le tudom magamban zárni a mögöttem levő hetet, és fel tudok készülni, erőt tudok gyűjteni a következőre. Mindeközben rájövök, hogy ami mögöttem van, nem is volt olyan rossz, és a következő sem lesz nehéz, hiszen Isten semmivel sem ró rám nagyobb terhet, mint amit el tudok viselni.

Az istentiszteleti alkalom megnyugtat és feltölt. Az Isten tisztelete átszövi mindennapjaimat, és irányt mutat, hogy eligazodjak a mindennapok sűrű útvesztőjében.

Stinner Dávid

Evangelikus applikáció készült

Az idei 1%-os kampány keretében elkészült az Evangelikus.hu nevű applikáció, amely már most tesztüzemmódban elérhető a Google Play áruházban Android készülékekre.

Az app evangelikus tartalmak integrált kommunikálására alkalmas, így fontos identitásépítő elem lesz a további evangelikus kommunikációban.

Az alkalmazásban el lehet olvasni a napi Útmutató ígét a kapcsolódó olvasmányokkal együtt, emellett böngészhetőek az Evangelikus.hu-n megjelenő hírek, illetve a Luther Kiadó könyvajánlataiból is ízelítőt kapunk. Sőt, beépítésre került az Evangelikus énekeskönyv is, így istentisztelet alatt is praktikus segítséget nyújt majd az alkalmazás.

Az adó egy százalékának evangelikus alapítványok részére történő felajánlásához praktikus kereső nyújt segítséget az applikációban, amelyből elérhető az egyház által kifejlesztett új perselypénz szolgáltatás is, valamint a Magyarországi Evangelikus Egyház közösségi média felületei is, úgy mint a Lutheranu nevű YouTube csatorna, az egyház Facebook és Instagram oldala, valamint az evangelikus dallista a Spotify-on.

Későbbiekben további tartalommal bővíthet az applikáció felülete.

Horváth-Bolla Zsuzsanna

Evangelikus.hu

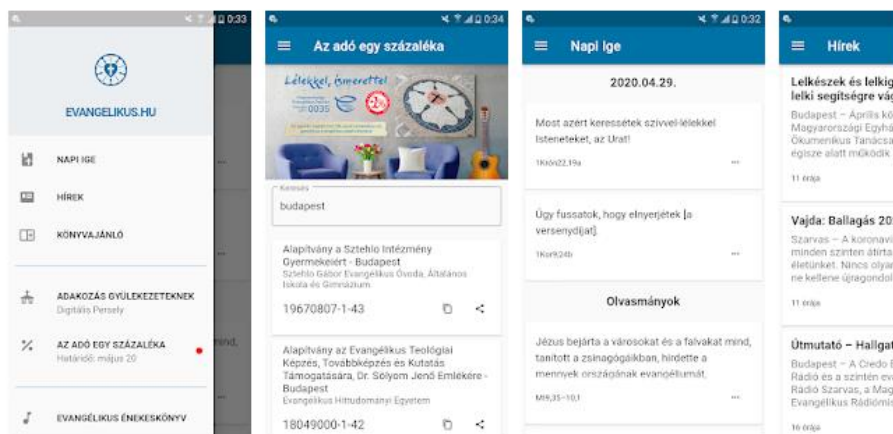
Magyarországi Evangelikus Egyház Hírek és folyóiratok

PEGI 3

Ez az alkalmazás kompatibilis az eszközöddel.

Felvétel a kívánságlistára

Telepítés

Kis János soproni lelkész esete Napóleon katonáival

Kis János soproni lelkész 250 éve, 1770. szeptember 22-én született egy szegény jobbágycsaládban Rábaszentandrásán. A környékbeli legtöbb tanuló az alapfokú oktatás befejezése után visszakérült a gazdaságba, Kis tehetségét azonban tanítója korán felismerte, neki köszönhetően 1782-ben Sopronba, az evangélikus líceumba került. Kis ekkor járt először egy városban. Ráadásul a magyar nyelvterületről származó fiú egy németnyelvű polgárvárosba került.

A líceumban Schwartner Márton tanárának hatására ébredt fel benne a tudásvágy, nyelvet tanult, rengeteget olvasott. 1790-ben Kis négy társával megalapította a „magyarul tanuló társaságot”, az első magyar önképzőkört, mely Soproni Magyar Társaság néven a mai napig működik. Kis itt fejtett ki először irodalmi tevékenységet. Később kezdeményezőként lépett fel a társaság könyvtárának szervezésében, kiadványok szerkesztésében. A Kazinczy Ferencsel 1793-ban megindult levelezésének is a társaság volt a témája. Ezzel kapcsolatban így áradozott Kazinczy: „Amit a Társaságbekelésről írsz, annyira érzéseim nekem, mintha szívből loptad volna ki...” Kis soproni tanulmányait 1791-ben fejezte be.

A külföldi egyetemeken továbbtanulni szándékozó protestáns ifjak körében szokás volt az ún. „albizálás”. Ennek során a diákok bejárták az országot, és a hittestvérektől segílyt, vagy ha úgy tetszik ösztöndíjat gyűjtöttek a továbbtanuláshoz. Kis is részt vett egy ilyen úton, bár ő az ország megismerését és az írókkal való személyes találkozást tekintette elsődleges céljának. Az 1790-es évek elején a németes, felvilágosult műveltséget csak Sopronnak, illetve a nyugat-magyarországi városoknak tulajdonította, de útja során megtapasztalta, hogy ez máshol, így például a szepességi városokban is érezhető. Később leírta, hogy „a világosság és műveltség országa számára mindvégig az a vidék maradt, ahol a német egyetemek éreztették hatásukat, tehát az ország evangélikus részei.”

A német egyetemek hatására eltávolodott a papi pályától és hazaérve a szabadabb tanári hivatást választva három évig Győrben tanított. 1796-ban mégis lelkésszé szentelték. A váltást egy minden ember életében jelenlevő lelki

küzdelemnek tekintette, illetve a magyar jakobinus mozgalom lelepleződése után a felvilágosodás eszméi elleni támadás is szerepet játszhatott ebben. Barátját, Kazinczy Ferencet, mint az összeeskü-

vés egyik résztvevőjét letartóztatták, ezt követően a falusi életre rendezkedett be. Lelkészként szolgált Nagybarátiban, Kővágóórsön és Nemesdömölkön. Mindenütt tisztelet és szeretet vette körül. Falusi élete során gyakran utazott, a környékbeli írókkal ápolt kapcsolatot. 1803-ban találkozott ismét egykori diáktársával, a titkon verselő Berzsenyi Dániellel. Felismerte tehetségét és verseit megküldte Kazinczy Ferencnek, nagy szolgálatot téve a magyar irodalomnak. A történethez azonban hozzá kell tennünk, hogy Kazinczy egyáltalán nem volt elragadtatva Berzsenyi mindegyik korai versétől. Mint azt Kisnek megírta: „sokat nyerne vele Berzsenyi, ha munkái felét tűzbe dobná.”

Bogsch Jakab lemondása után Kist 1808. január 21-én választotta meg a soproni gyülekezet lelkészévé. Bécs közelségét és Sopron mozgalmas életét Kazinczy is sokszor irigyelte tőle. A soproni megválasztásával kapcsolatban így írt az új soproni lelkész: „Falusi életemnek városival ’s anyai nyelvemnek idegennel felcserélése Sopronba érkezésemkor olly aggodalmat okozott bennem, millyenről előbb álmodni sem tudtam. Akaratom ellen szünet nélkül az forgott előttem; mi lesz belőlem falusi emberből városban, született magyarból német nyelvű gyülekezetben. Aggodalmam az által is öregbült, hogy Bogsch, ki után a’ hivatalban következtem, tagadhatatlanul a’ hazánkban legfelesebb hitszónokok közé tartozott, Alig lehet olly szomorító képeket gondolni, mellyeket aggodalmam előmbe festett.”

Kis János életében egy érdekes epizód volt a város 1809-es francia megszállása. Ekkor már évek óta kisebb-nagyobb megszakításokkal hadban álltak Európa nagyhatalmai Franciaországgal. Az 1809-es évben kitört ún. 5. koalíciós háború érintette a leghosszabb ideig Magyarországot területét. A Bajorországból a Dunamentén hátráló osztrák csapatok nyomában a franciák elfoglalták a birodalom fővárosát, Bécsset, majd május 29-én átlépték a határt Sopron térségében. Ezt követően került Nyugat-Magyarország a Rába vonaláig féléves megszállás alá. Sokak számára lehet ez az időszak ismert a június 14-ei győri csatáról, melynek során utoljára vették be a magyar nemesi felkelőket.

A francia megszállás Sopronnak jelentős gazdasági terhet jelentett. A hadjárat elején az ellenséges katonák nagy számban a városunkon keresztül vonultak Győr felé, a júliusban megkötött fegyverszünet után, a békésebb időszak beköszöntével pedig egy egész hadosztály állomásozott a városban, illetve közvetlen környékén egy barakktáborban. Az ideérkezőket el kellett szállásolni, és számukra ellátást kellett biztosítani. A 19. század elején a laktanyák nem nyújthattak elegendő szállást a katonáknak, ezért a Sopronba került több ezer franciát a lakossághoz szállásolták be, ami komoly terhet jelentett. A francia tisztek a beszállásolások során igyekeztek a családok gazdasági helyzetét figyelembe venni, vagyis a jómódúakhoz több katonát szállásoltak el, esetleg tiszteket, akiknek ellátása drágább volt. A lakosság a saját bőrén is tapasztalhatta a francia katonák közelségét.

A beszállásolt katonákról Kis János soproni evangélikus lelkész a következőket írta: „A franciák berohanásakor mind a katolikus, mind az evangélikus papsághoz csak a legnagyobb szükség idején adattak katonák. Hozzám három rendben szállítottak s mindenkor nagyon mivelts jó indulatu tisztek. Elsőben egy Thierry nevű ezredes több tisztekkel együtt három vagy négy napot töltött nálam; egy minden tekintetben nagyon értelmes, jószívű és emberséges ember.” Az egyik alkalommal a lelkész János nevű három éves fia belopózott a katonák szobájába. Mikor Kis bement érte, látta, hogy a fiú a tiszt ölében ül, aki simogatja a fejét. Thierry nem is engedte kivinni, hanem a következőket mondta: „Ez ám az igazán jó keresztyén, így szóla nyájasan, nem az urak. Hát miért?

kérdém. Azért monda, mert a keresztyén vallás azt parancsolja, hogy ellenségeinket is szeresük s ez, mint látjuk, szereti az ellenségeit is.” Thierryék után egy kapitányt szállásoltak el a lelkésznel, aki nem volt elégedett a szobával, ezért közöttük vita alakult ki, amelynek a végén a francia sértődötten távozott. Ezután két húsz év körüli fiatal katona lakott Kisnél, de csak egy napig. A június 14-ei győri csata után sok sebesült érkezett a városba, a lelkészhez egy haldokló kapitány került, aki nem győzte a magyarok hősiességét dicsérni, végezetül pedig egy Canolle nevű hadnagy, aki csak pár napig maradt.

A kivonuló franciák egy anyagilag tönkretett várost hagytak maguk mögött, viszont a várost megkímélték a háborús pusztításoktól. Jól példázza mindezt egy francia tiszt válasza egy, a háborúra panaszkodó soproni kisaszszonynak: „Oh a' kisasszonyék 's általában a' soproniak csak rózsáit szedik a' háborúnak, töviseit pedig nem esmerik.”

Kis János messze túlélte a francia háborús időszakot, mely egészen 1815-ig tartott. A halotti anyakönyv bejegyzése szerint 1846. február 19-én agg gyengeség következtében hunyt el. A temetési szertartást Gamauf József ágfalvi prédikátor tartotta. A két jó barát Gamauf Teofil és Kis János együtt alussza örök álmát az evangélikus temető Gállfy-féle sírboltjában. Ma utca idézi emlékét, tábla jelöli hajdani lakóháza helyét a Templom utcában.

Krisch András

Felhasznált irodalom- és forrásjegyzék:

- Sarkady Sándor-ifj. Sarkady Sándor: Kis János. In: Aranykönyv 2000. Sopron, 1999. 46.
 Hamar Gyula: Gamauf Teofil feljegyzései Kis Jánosról. Gamauf halálának 1. százados évfordulója. In: Soproni Szemle 5. (1941.). 291-299.
 Házi Jenő: Sopron a régi magyar irodalomban. Budapest, 1937.
 Kis János superintendens emlékezései életéből. Maga által feljegyezve. I-II. kötet. Sopron, 1845-1846.
 Kis János élete. <http://mek.oszk.hu/06000/06082/06082.htm#2> (Le-töltés ideje 2016. december 28.)
 Krisch András: Sopron a francia megszállás alatt, 1809-ben. In: Soproni Szemle 56. (2002) 91-112.
 Németh Zoltán: Kis János szerepe kora irodalmi életében. Győr, 1941.
 Soproni Evangélikus Levéltár XV.2. Kéziratok, 44.sz.
 Ruzsnyák Ferenc: A soproni evangélikus gyülekezet lelkészeinek élete. Sopron, 1980.

Der Freiheit entgegen

Gedanken auf den Spuren Bonhoeffers

Die Apostelgeschichte beschreibt, wie Paulus und Silas in das innerste Gefängnis geworfen wurden und dass ihre Füße in den Block gelegt wurden. Dennoch lobten beide Gott und beteten. Durch ein Erdbeben fielen alle Fesseln ab, es öffneten sich alle Türen. Der Wärter, der sich ja für die Gefangenen verantwortlich wusste, wollte sich töten, doch Paulus sagte: „Tu dir nichts an! Wir sind alle hier.“ Der Bibelleser und -hörer staunt: Wie Menschen alle Freiheit genommen wurde und sie doch frei blieben. Frei, zu beten, Gott zu loben, in der Seele frei zu sein – das konnte ihnen auch das innerste Gefängnis nicht nehmen.

Wenn ich diese Geschichte höre, denke ich auch an Dietrich Bonhoeffer. Er bringt mich ebenso zum Staunen. Auch da, als er selbst „im innersten Gefängnis“ saß und wohl ahnte, dass er nicht zurück in die „äußerliche“ Freiheit treten würde, schrieb er 1944 im Weihnachtsbrief an seine Verlobte: „Es ist, als ob die Seele in der Einsamkeit Organe ausbildet, die wir im Alltag kaum kennen. So habe ich mich noch keinen Augenblick allein und verlassen gefühlt.“

Später folgen die Zeilen, die weithin bis in unsere Zeit nachklingen: „Von guten Mächten wunderbar geborgen, erwarten wir getrost, was kommen mag. Gott ist bei uns am Abend und am Morgen und ganz gewiss an jedem neuen Tag.“

Welch unerschütterliches Gottvertrauen! Als würden wir doch manchmal wegen so viel weniger ins Wanken geraten. Es ist gut, wenn man diesen Glauben von Paulus und Silas und auch von Dietrich Bonhoeffer vor Augen hat.

Beim letzten Altjahresabendgottesdienst in Sopron habe ich das Bonhoeffer-Lied gesungen. Ich habe es noch im Ohr: „... so will ich diese Tage mit euch leben und mit euch gehen in ein neues Jahr“. So durfte ich die Gemeinde – und mit ihr auch mich selbst einstimmen – auf das Jahr 2020. Natürlich wussten wir nicht, was es bringen würde. Wir wussten nur: Gott ist bei

uns am Abend und am Morgen – und ganz gewiss an jedem neuen Tag.

An diese Hoffnung, an dieses Gottvertrauen, an diese Freiheit will ich mich auch in Zeiten von Unsicherheiten und mancher „Unfreiheiten“ wie geschlossener Grenzen und Ausgangsbeschränkungen halten – auch wenn ich weder Paulus noch Silas und auch nicht Bonhoeffer bin. Und doch sind sie mir in meinem Denken und Glauben jetzt noch näher als zuvor.

Um Bonhoeffer noch einmal zu Wort kommen zu lassen: Ebenfalls im Weihnachtsbrief 1944 schrieb er: „Eure Gebete und guten Gedanken, Bibelworte, längst vergangene Gespräche, Musikstücke, Bücher bekommen Leben und Wirklichkeit wie nie zuvor. Es ist ein großes unsichtbares Reich, in dem man lebt und an dessen Realität man keinen Zweifel hat. Wenn es im alten Kinderlied von den Engeln heißt: ‚zweie, die mich decken, zweie, die mich wecken‘, so ist diese Bewahrung am Abend und am Morgen durch gute unsichtbare Mächte etwas, was wir Erwachsenen heute nicht weniger brauchen als die Kinder.“

Paulus und Silas und ebenso Dietrich Bonhoeffer können uns helfen, die geistliche Freiheit in Gott gerade in Zeiten von Beschränkungen und Entbehrungen zu entdecken.

Sogar klarer noch als zuvor.

Oskar Aizenpreis

Wir haben nicht nur eine Krise, sondern auch eine Gnadenzusage

Im Gespräch mit Márta Farsang

Sie kennt nicht nur die Geschichte der Gemeinde, sondern schreibt sie seit mehr als vierzig Jahren als Kirchenvorsteherin auch aktiv mit. Dabei liegt ihr auch die Zukunft der Gemeinde sehr am Herzen – und ist auch den Jugendlichen eine Gesprächspartnerin. Im Gespräch blickt Márta Farsang, die deutsche Kuratorin unserer Gemeinde, zurück, nach vorne – aber auch auf die aktuellen Fragen, die mit der Krise einhergehen.

Du warst in der Jugendgruppe, im Konfirmandenunterricht und in der Schule zu Gast und hast mit den Jugendlichen darüber gesprochen, wie du Gott in deinem Leben erlebst, was du mit ihm erlebt hast, wie er dir geholfen, getragen hat. Die Jugendlichen haben aus diesen Begegnungen viel mitgenommen. Wie schwer fällt es eigentlich, so viel aus deinem Glaubensleben preiszugeben?

Bis zu meinem Abitur war ich ein sehr offenes, kontaktfreudiges Mädchen. Da ich ein Einzelkind bin, war es mir wichtig, viele Freunde zu haben. Meine Fähigkeiten habe ich dazu verwendet, anderen zu helfen, über mich frei zu sprechen – Fragen, die von Männern im grauen Uniform gestellt wurden, einmal ausgenommen.

An der Universität wurden meine Augen geöffnet. Ich musste lernen, dass die Menschen Ellenbogen haben, dass meine Gutmütigkeit

ausgenutzt wird, dass das, was ich sage und tue, gegen mich verwendet werden kann und dass die Erwachsenen von weitem nicht so perfekt sind, wie ich immer geglaubt hatte. Ich wurde erwachsen, und die Freunde wurden weniger. Als ich zu arbeiten anfang, kriegte ich den Neid meiner Mitmenschen zu spüren – und wenig später auch noch die Gleichgültigkeit anderer meinen Herausforderungen des Schicksals gegenüber. Das hat mich dazu bewegt, mich zurückzuziehen und die „Türen“ zu schließen. Langsam lernte ich, meine Träume und Sorgen Gott anzuvertrauen, aber das war für meine Umwelt nicht so sichtbar. Erst als ich mit fünfzig zusammenbrach, kam es an die Oberfläche. Mein Glaube hat eine andere Dimension bekommen. Das Lichtlein, das mir von Gott gegeben wurde, sollte auch für die Anderen leuchten.

Am Anfang hatte ich Hemmungen. Ich fragte mich: Wen interessiert es eigentlich, was ich alles erlebt habe? Andererseits dachte ich mir: Aber die vielen Wunder! Vielleicht kann ich doch denen helfen, die heute Vergleichbares durchleben wie ich damals. Vielleicht kann ich Enttäuschungen mildern, indem ich offen darüber spreche, wie ich Gott in meinem Leben erlebt habe.

Auch wenn es schwer fällt, immer wieder Situationen erneut durchleben zu müssen – und das tu ich, wenn ich darüber ausführlich spreche –, hilft mir Gott darüber zu sprechen. Und am Ende fühle ich mich ein bisschen so wie der Student, der die Prüfung bestanden hat.

Das Miteinander mit den Jugendlichen ist ja beidseitig. Du gibst ihnen etwas. Aber du bekommst auch vieles zurück.

Die Jugendlichen in der Gemeinde sind für mich ein Juwel! Das größte Geschenk, das ich in meinem Leben erhalten habe. Es gab Zeiten, in denen ich mich als „letzter Mohikaner“ in der Kirche fühlte. Ich denke da an einen Neujahrmorgen vor etlichen Jahren, an dem wir den Gottesdienst zu dritt feierten: der Pfarrer, der Organist und ich.

Ich durfte dann aber erleben, dass Jahr für Jahr immer mehr Kinder und Jugendliche in der Kirche erscheinen – dass sie die Gottesdienste mit Freude mitfeiern, daran mitwirken und dass ihre Augen glänzen. Ich weiß, dass unsere Gemeinde weiterleben wird.

Ich fühle mich dadurch von Gott reichlich beschenkt.

Wie siehst du die derzeitige Krise?

Die derzeitige Krise betrachte ich als einen unsichtbaren Krieg. Die Menschheit hat in ihrer Geschichte schon mehrere Epidemien überlebt. Die Menschheit von heute hat trotz ihrem unermesslichen Wissen aber keine schnelle Lösung zur Hand. Auch wenn der Mensch schon auf künstlichem Wege Tiere schaffen konnte – wer weiß, vielleicht auch bald Menschen –, so hat er jetzt keinen geeigneten Impfstoff im Regal. Wir stehen im 40. Stockwerk des Turmes zu Babel – und sind machtlos.

Es ist daran gelegen, dass die Menschen wacherüttelt werden und aufeinander achten. Es ist wichtig, dass die Ärzte die Möglichkeit haben – im Besitz von genügend Krankenhausbetten und Geräten – ihren Eid einhalten zu können, Leben in jeder Situation zu retten. Ethisch wäre es inakzeptabel zuzugeben, dass ältere, schwache und kranke Menschen keine

ärztliche Versorgung in Anspruch nehmen können, und Ärzte entscheiden müssen, wem sie helfen und wen sie sterben lassen. Das ist die eine Seite der Münze.

Die andere Seite aber ist: Es ist das Signal gegeben innezuhalten. Endlich die gegebene Zeit mit der engen Familie zu nützen, die eigenen Kinder besser kennenzulernen, die Arbeit der Großeltern und Lehrer mehr schätzen zu lernen – und auch die Freiheit, die jetzt beschränkt ist. Wir können auch uns selbst kennenlernen. Wer hat vorher Zeit dafür gehabt, länger nachzudenken? Man lief von morgens bis abends in der Tretmühle.

Und letztlich kann die Umwelt aufatmen. Weniger Flugzeuge, Schiffe, Autos. Klarere Luft und klareres Wasser. Die Nachteile seien dabei freilich nicht vergessen, Arbeitslose und auf dem Spiele stehende Existenzen.

Was war für dich bei Ausbruch der Krise die größte Stütze und was die größte Herausforderung?

Mein größte Stütze in diese Lage ist mein Glaube. Gott lässt uns nicht allein. Er gibt uns Zeit nachzudenken. Was können wir ändern? Im eigenen Leben und global. Uns ist die Zeit gegeben, einander als Geschwister zu betrachten und zu bedenken, wie wir aufeinander achten können. Du hast einmal in der Kirche den Film „Balance“ gezeigt, wo die Erde als eine dynamisch bewegliche Platte gezeigt wurde. Das Miteinander funktionierte nur, solange nicht „Interessen“ mit ins Spiel kamen. Dann ist einer nach dem anderen hinuntergefallen, wurde heruntergestoßen. Das Chaos war komplett. Die Habgier und das Gegeneinander haben das Miteinander zerstört. Am Ende blieb einer übrig – der damit aber auch nicht glücklich war. Dieser Film bewegt mich bis heute. Jetzt sind wir in einer ähnlichen Situation. Gott stellt uns vor die Wahl: Lernen wir daraus? Oder machen wir einen großen Schritt in Richtung Ende?

Eine Herausforderung ist die Beschränkung der Freiheit. Es ist nicht einfach, das Haus nicht verlassen zu dürfen – obwohl ich viel Glück habe, denn ich kann in meine beiden Gärten arbeiten gehen. Und der Hund muss auch hinausgeführt werden.

Die größte Herausforderung ist aber, dass wir nicht in die Kirche gehen dürfen. Es ist tröstend, dass unsere Pfarrer regelmäßig Gottes Wort über das Internet verkündigen, dass Gemeindemitglieder mit ihrem Dienst durch Musik und Textbeiträge die trüben Tage aufhellen.

Aber es gibt viele ältere Menschen, die das nicht genießen können.

Es fehlen die Umarmungen, die Gespräche, das Händeschütteln mit den Gemeindemitgliedern. Erst jetzt begreifen wir, was wir alles besitzen haben.

Wie blickst du aus der Krise auf Gott?

Ich bin überzeugt, dass er weiterhin der gnädige Vater der Menschheit ist. Er gibt uns die Kraft, Fähigkeiten und Zeit, dass wir eine Lösung gegen die Krankheit finden, dass wir die Zeit nützen können, um menschlicher zu werden und um im anderen Menschen unseren Bruder und letztlich Gott zu erkennen.

Mein Konfirmationsspruch lautet: „Denn es sollen wohl Berge weichen und Hügel hinfallen, aber meine Gnade soll nicht von dir weichen, und der Bund meines Friedens soll nicht hinfallen, spricht der HERR, dein Erbarmer“ (Jesaja 54,10). Wenn also in „meinem Bibelwort“ schon von einem Erdbeben die Rede ist, dann fällt die Parallele nicht so schwer: Ich betrachte diese Zeit auch als etwas Ähnliches. Aber wichtig ist doch der zweite Teil dieses Bibelwortes, denn da verkündet der erbarmende Gott seine Gnade und das Aufrechterhalten seines Friedensbundes. Das sagt, wie ich finde, alles.

Was sind deine Wünsche für diese Zeit, die für niemanden leicht ist?

Ich wünsche allen Menschen, dass sie täglich mit Gott ins Gespräch kommen können. Dass sie Kraft, vor allem Geduld und Frieden bekommen, um auszuhalten. Die ältere Generation erinnert sich, dass im Krieg alles noch viel schlimmer war, die Jüngeren bedenken, dass wohl Viren herumfliegen, aber die Häuser nicht bombardiert werden und die Lebensmittelversorgung ungebrochen funktioniert. Und wenn wir alle genug acht geben, können wir – mit Gottes Hilfe – unser Leben beschützen.

Was wünschst du unserer Gemeinde für die Zeit „nach der Krise“?

Ich wünsche uns allen, dass wir gesund, gestärkt und klüger aus dieser Krise herauskommen. Dass unsere Kirche mit dankbaren Menschen gefüllt sein wird. Dass wir gelernt haben, uns gegenseitig noch mehr zu schätzen. Dass wir die wesentlichen Dinge von unwesentlichen unterscheiden können. Und dass wir als einfühlsame Geschwister und Kinder Gottes ein neues Leben anfangen werden.

Gott helfe uns dabei!

Holger Manke

„Der Geruch der Kirche, das spontane Gespräch und der Geschmack des Abendmahls sind unersetzlich“

Im Gespräch mit dem Pécser Gemeindepraktikanten Johannes Fiedler

Ein junger Theologe aus Deutschland hat sein Studium abgeschlossen, kommt aber vor dem Vikariat noch in Ungarn vorbei – überwindet also Staats- und Sprachgrenzen –, um ein halbjähriges Praktikum zu absolvieren. Gerade dann bricht die Coronakrise über Europa herein – und er erlebt mit, wie die Kirche ebenfalls Grenzen überwindet, indem sie Kirchenmauern verlässt und via Internet in die Häuser einzieht. Man muss schon pragmatisch veranlagt sein, wenn man sich dann über Videos an eine Gemeinde, die man kaum kennenlernen kann, richtet – und zwar in einer Sprache, die man noch kaum spricht. Ein wirklich grenzenüberwindendes Pfingstinterview also, das uns Johannes Fiedler, derzeit Gemeindepraktikant in Pécs/Fünfkirchen, gibt!

Du stehst zwischen Theologiestudium und Vikariat. Wie kam die Idee, inzwischen ein halbjähriges Praktikum in der Gemeinde in Pécs/Fünfkirchen zu absolvieren?

Es ist so, dass bei mir in Sachsen das Vikariat nur im September begonnen werden kann. Da ich aber im Dezember mein Studium beendet habe, stand für mich die Frage im Raum, wie ich die Zwischenzeit gut nutzen kann. Dabei spielte eine

Rolle, dass auch meine Freundin aktuell in Pécs arbeitet und so hat sich das Praktikum hier ergeben. Die Idee war neben der gemeinsamen Zeit mit meiner Freundin auch etwas Gemeindefahrung sammeln zu können, ohne dabei die nötige Pause nach dem ganzen Lernen zu vernachlässigen. Und rückblickend ist es gut, dass ich mich nicht für eine Weltreise entschieden habe.

Du bist – unter anderem – deshalb aufgebrochen, um die Gemeinde in Pécs kennenzulernen. Stattdessen kam die Corona-Krise, und persönliche Begegnungen sind eher schwierig. Wie versuchst du doch die Gemeinde – etwas von ihrem Herzschlag, von ihrem Charakter – kennenzulernen?

Ich hatte Glück, dass ich immerhin noch zwei Wochen normalen Betrieb miterleben konnte. So konnte ich noch einen Gottesdienst in Pogány mitgestalten und Bibelstunden erleben. Wir haben mit der Jungen Gemeinde die Idee für ein Passionsspiel entwickelt, und bei einem Arbeitseinsatz im Pfarrgarten konnte ich die Mitglieder des Presbyteriums kennenlernen. Das hat mir schon gezeigt, dass die Gemeinde hier in Pécs gut organisiert und über die Generationen hinweg aktiv ist. Meine Sprachkenntnisse befinden sich noch im Anfangsstadium, aber trotzdem wurde ich sehr herzlich von allen aufgenommen. Auch die Videos der beiden Pfarrer Zoltán Ócsai und Patrik Hajdú-Szmola zeigen, wie lebendig, humorvoll und dennoch ernst der Glaube hier gelebt wird. Schade, dass ich das aktuell nicht noch mehr wahrnehmen kann.

Damit die Gemeinde dich kennenlernt und etwas „von dir hat“, stellst du Videos ins Internet. Im Vorstellungsvideo sprichst du über den christlichen Tagesablauf und feste Gebetszeiten. Das klingt nach einem „theologischen Programm“: Das Gebet als Konstante in einer Zeit, in der alles anders ist ...

In meinen Videos möchte ich interessante Themen der Theologie und der Kirche kurz vorstellen. Der Tagesablauf anhand des Gebets schien mir passend für den Einstieg, da gerade jetzt in der Zeit von Homeoffice und E-Learning vielleicht etwas die Tagesstruktur fehlt und das Gebet eine spannende Entwicklung nehmen kann. Außerdem ist das Gebet oft etwas Persönliches, bei dem ich gern ein paar Eindrücke von mir preisgeben wollte. Ich denke, dass das Gebet eine wunderbare Art ist zu kommunizieren. Gott direkt ansprechen zu können ist doch klasse! Ich kann es nutzen, um zu resümieren, wie es mir geht, wie ich mich fühle –

oder ich kann einfach unreflektiert loslegen. Ich kann danken, loben, klagen oder fragen – und das jederzeit. So gesehen eine Konstante auf zwei Ebenen. Einerseits habe ich ständig die Möglichkeit mit Gott in Kontakt zu treten, andererseits habe ich in der Zeit der aktuellen Distanzierung konstant zumindest eine Möglichkeit meine Gedanken auch auszusprechen und weiß, sie gehen nicht ungehört ins Nichts. Für mich eine stärkende Gewissheit, ganz unabhängig davon, ob ich meinen Tag mit Gebeten strukturiere oder nur gelegentlich bete.

In einem Video sprichst du ungarisch. Respekt dafür! Im virtuellen Religionsunterricht habe ich meinen Schülern unter dem Thema „Ostern im virtuellen Kirchenraum“ verschiedene Eindrücke von kirchlichem Leben zusammengestellt. Dein Video über die Entstehung der Evangelien war dabei und hat ausschließlich positive Resonanz gefunden. Ein Schüler schrieb: „Die Quarantäne ist nicht die schlechteste Sache auf der Welt, und bei ihm können wir es sehen, dass es wirklich so ist. Man kann Videos machen, einen Youtube-Channel machen oder Sprachen lernen. Johannes macht alles drei, und gleichzeitig spricht er über Sachen, die ihn interessieren.“ Der Schüler reagiert natürlich im Weiteren auch auf den Inhalt des Videos. Trifft dieser Schüler mit seinem Satz den Punkt?

Nun ja, ich freue mich sehr über die vielen positiven Reaktionen zu allen genannten Punkten. Meine Video- und Sprachkenntnisse sind noch nicht die Besten, aber ich versuche dazuzulernen. Theologisch habe ich in den letzten

Jahren sicher ein bisschen was gelernt, aber das dann von der Wissenschaftlichkeit herunterzubrechen fällt mir auch nicht immer leicht. So wie ich gerade einfach experimentiere, versuchen ja die meisten Gemeinden und andere Organisationen ihr Bestes und Mögliches. Qualitativ sind da sicher auch Sachen dabei, die unter anderen Umständen so nicht in die Öffentlichkeit kämen. Trotzdem verdient jedes Projekt Respekt, denn es sind alle Wege, den schlechten Meldungen etwas Positives entgegenzusetzen. Die Quarantäne wird dadurch nicht zu einer guten Sache, aber es entwickeln sich viele gute Sachen, um ihr entgegenzutreten. Gleichzeitig muss ich einfach sagen: Es geht mir gut! Ich bin gesund, in guter Gemeinschaft, setze mich mit meinen Lieblingsthemen auseinander und kann in der Sonne auf dem Balkon frühstücken. Dass das Privilegien sind, ist ebenso traurig wie wahr. Gerade wird ja auch viel darüber diskutiert, ob die digitale Wende – vor allem in der Kirche – nicht verschlafen wurde und jetzt durch Corona endlich einsetzt. Sicher kommt es durch die Pandemie zu vielen Innovationen, von denen einige auch das Zeug zur Nachhaltigkeit haben und sich hoffentlich etablieren. Das soll aber nicht über die Tragik aller aktiv oder passiv Corona-Betroffenen hinwegtäuschen.

Auch wenn jetzt manches anders ist als gedacht: Hast du in Ungarn kirchliche Eindrücke gesammelt, die deinen Blick auf Kirche erweitern oder ergänzen? Gibt es ein Erlebnis, von dem du jetzt schon sagen kannst: Alleine dafür hat es sich gelohnt, hier kirchliche Erfahrungen zu sammeln?

Ich denke auch ohne ein konkretes Ereignis lohnt sich jeder Auslandsaufenthalt, ausgenommen vielleicht in einem All-inclusive-Hotel. Ich wurde hier in Pécs sehr offen aufgenommen und die Menschen erzählen mir oft gleich Erlebnisse von früher, die sie in Deutschland oder mit Deutschen hatten. Die Offenheit und Gastfreundschaft, häufig als Klischee verschrien, habe ich wirklich erlebt. Die kleine Minderheit der lutherischen Kirche in Ungarn steht natürlich immer vor der Herausforderung nicht als „und so weiter“ zu gelten. Mich beeindruckt der starke Zusammenhalt und die Mentalität, mit der ich die Lutheraner hier erlebe. In diesem Kreis kennt und hilft wirklich jeder jedem.

Ein kirchliches Erlebnis hat sich aber schon festgesetzt. Zu Neujahr waren wir in Budapest in der Kirche und es wurde im Gottesdienst die

Nationalhymne gesungen, sie ist sogar im Gesangbuch abgedruckt. Für mich, der ich im stark säkularen Ostdeutschland aufgewachsen bin, völlig überraschend und merkwürdig. So richtig kann ich mich damit auch nicht anfreunden, aber das zeigt eben, wie die Kultur am Ende die Ausübung des Glaubens doch beeinflusst – und das ist doch super spannend!

Du bist auf dem Weg ins „Pfarramt“, hast viel theologisches Wissen gelernt und auch praktische Erfahrung. Welche Gedanken und Wünsche löst die derzeitige Krise in dir aus, was Kirche in der Gegenwart und in der Zukunft betrifft?

Zunächst wünsche ich mir, dass bald wieder Gottesdienste in den Kirchen möglich sind. Bei all den tollen digitalen Angeboten ... so richtig ersetzen sie das Gottesdienstgefühl für mich nicht, da dazu doch auch der Geruch der Kirche, das spontane Gespräch an der Tür oder der Geschmack des Abendmahls gehört.

Wie gesagt: Ich hoffe, dass nicht alles Digitale über den Haufen geworfen wird. Der Gottesdienst kann ja für all diejenigen weiterhin gestreamt werden, die ihre Heimatgemeinde verfolgen möchten, aber aus verschiedenen Gründen nicht in die Kirche gehen können. Im Blick auf die Umwelt, kann man vielleicht auch in der Zukunft auf manches Treffen verzichten, was wieder eine Autofahrt erfordert, und stattdessen eine Videokonferenz abhalten. Verantwortungsvolles Abwägen ist da für mich das Stichwort.

Trotzdem ist der Raum der Kirche und der Gemeinde natürlich ein Begegnungsraum, in dem wir uns ganz analog begegnen sollen. Die Solidarität, von der jetzt immer wieder gesprochen wird, ist eine zutiefst christliche Angelegenheit. Auch wenn derzeit der Aktionsradius häufig sehr eingeschränkt ist und Corona die Themen bestimmt, wünsche ich mir von der Kirche gegenwärtig noch mehr Aufmerksamkeit für die anderen Krisen, die ja trotzdem weiter wüten. Trotz sozialer Distanzierung muss sich die Kirche bei jeder Art von Ausgrenzung angesprochen fühlen und dagegen vorgehen. Ich hoffe, dass dieser Gedanke nicht untergeht, und ich werde auch selbst versuchen, ihn wachzuhalten.

Und schließlich wünsche ich mir für die Zukunft, dass Kirchen nie wieder so lang geschlossen werden müssen.

Holger Manke

Mein Bibelwort

Teil 27

Habe ich dir nicht geboten: Sei getrost und unverzagt? Lass dir nicht grauen und entsetze dich nicht; denn der HERR dein Gott ist mit dir, in allem, was du tun wirst.

Josua 1,9

Dieses Bibelwort kam durch eine Prüfung, auf die ich mich vorbereitete, in meine Hände – und zwar so, dass ich darüber nachzudenken begann. Ich kannte es schon früher, aber es gehörte nicht zu jenen Bibelworten, die mir besonders nahestanden.

Im letzten Dezember lernte ich im ersten Halbjahr meines Studiums an der Theologie diese Worte näher kennen. Ich hatte sie für eine Prüfung im Fach „Altes Testament“ auswendig zu lernen. Dies war meine erste Prüfung meines Universitätslebens – und ich hatte schreckliche Angst davor. Am Morgen der Prüfung war dies das Bibelwort, das ich noch wiederholen konnte, ehe ich hineingerufen wurde. Ich eignete dieser Tatsache, dass dies die letzten Worte waren, die mir vor Prüfungsbeginn noch vor Augen waren, keine besondere Bedeutung zu – bis nicht der Prüfer zu seiner ersten Frage ansetzte: „Können Sie mir den 9. Vers des ersten Kapitels des Josuabuches sagen?“

Für gewöhnlich sage ich sowas nicht, aber in diesem Moment spürte ich, dass dieses Bibelwort noch eine große Bedeutung für mich haben würde. Diese beiden Sätze haben mir bewusst gemacht, dass ich nicht alleine bin und keine Angst haben muss, denn Gott ist bei mir und gibt mir auch in schwer erscheinenden Momenten Kraft.

Wann immer ich vor einer Prüfung stehe oder in eine Situation gerate, in der die Angst über mich Macht gewinnen will, wiederhole ich dieses Bibelwort für mich. Das hilft mir,

mich an meine Beziehung zu Gott zu erinnern – dessen, dass da Jemand ist, auf den ich mich verlassen kann.

In aussichtslosen Momenten fühle ich mich verlassen und allein. Dann nehme ich oft die Bibel zur Hand, blättere in ihr und stoße immer wieder auf diese Zeilen aus dem Josuabuch.

In diesen Momenten spüre ich Gott ganz nah. Wann immer es schmerzliche Situationen oder Gefühle gibt, so bin ich dessen gewiss, dass Gott bei mir ist und mich nicht fallen lässt. Wie es auch im Bibelwort heißt: „... denn der HERR dein Gott ist mit dir ...“

Mit jedem Mal, in dem ich dieses Wort lese, bin ich mir sicherer, dass an jenem Tag im Dezember gerade dieses Bibelwort nicht zufällig in meine Hände geriet. Gott sicherte mir damit zu, dass er bei mir ist und ich mich nicht fürchten muss, denn sein Halt und seine Kraft geben auch mir Kraft. Wann immer mir dieser Satz aus dem Josuabuch in den Sinn kommt, weiß ich, dass Gott mich dadurch gewiss macht und mich stärkt.

Johanna Jakab

„Ich will Gottes Wort rühmen; auf Gott will ich hoffen und mich nicht fürchten. Was können mir Menschen tun?“

Psalm 56,5

Es ist noch gar nicht so lange her, dass dieser Vers „mein Bibelwort“ wurde. Ich bekam dieses Bibelwort Anfang März beim Konfirmandenwochenende in Révfülöp. Ich war als Leiterin dabei – und meine Absicht war, meinen Teil dazu beizutragen, dass die diesjährigen Konfirmanden ein schönes, gehaltvolles,

erlebnisreiches Wochenende erleben können. Am letzten Tag des Wochenendes feierten wir einen Gottesdienst, bei dem alle Konfirmanden und Leiter einen Bibelvers als Segenswort ausgesprochen bekamen. Und ich bekam dieses Bibelwort.

Und ich war doch eigentlich nach Révfülöp aufgebrochen, um etwas zu geben, doch schließlich bekam ich etwas, was wirklich Wichtigkeit hat: Eine Bestärkung im Glauben.

Auch wenn ich nicht als Konfirmandin – also übersetzt: als „zu bestärkende“ im Glauben – an diesem Wochenende teilgenommen habe, hat mich dieses Bibelwort sofort berührt und seither nicht wieder losgelassen.

Warum eigentlich?

Natürlich weil ich mich von ihm getroffen fühle. Dieses Bibelwort schenkt mir Hoffnung und Perspektive: Wenn jemand mit mir streitet oder mich verletzt, dann zeigt dieses Bibelwort an, dass Gott bei mir ist. Er ist auch sonst da – an meiner Seite. Ich spüre seine Gegenwart in meinem Leben, wenn ich bete, wenn Gott mich erhört und mir irgendwie weiterhilft. Ich bete jeden Tag und danke Gott für den Tag – dafür, wie wunderbar er war. Dieses regelmäßige Gespräch mit Gott bedeutet mir viel, denn so mache ich mir auch die kleineren Freuden des Tages bewusst, denen ich sonst womöglich gar keine Beachtung geschenkt hätte. Wenn ich einmal einen schlechten Tag habe, dann hilft mir das Gebet sogar noch mehr, weil es mir die Augen für das Gute im Schweren öffnet.

Dieses Bibelwort macht mir ganz klar, dass ich auf Gott vertrauen und hoffen kann – und zwar auch in den Situationen, die aussichtslos erscheinen. Ich kann mich ihm anvertrauen – und andere auch. Wenn mich jemand braucht, aber ich das Gefühl habe, dass ich nicht „genug“ bin für diese Aufgabe, dann bitte ich Gott um Hilfe, bete für diesen Menschen und vertraue ihn Gott an.

Anna Némethi

„Aber das ist meine Freude, dass ich mich zu Gott halte und meine Zuversicht setzte auf Gott den HERRN, dass ich verkündige all dein Tun.“

Psalm 73,28

Erst als ich mich vorbereitet habe, diesen Beitrag zu schreiben und mir Gedanken gemacht habe, welches Bibelwort mich stark beeinflusst hat, habe ich wirklich erkannt, wie viel mir dieses Bibelwort bedeutet, das ich zu meiner Konfirmation bekommen habe. Ein Bibelwort, das auch in dem Album eingeklebt ist, das ich für

meinen Weg zum Studium bekommen habe. Ich fand es merkwürdig, dass ich viele Bibelworte während des Jahres gelesen habe, die mir viel geholfen haben, aber so richtig treffend ist dann doch eines, das ich als Kind bekommen habe, das mich damals noch gar nicht richtig beschäftigte, das ich, ehrlich gesagt, vergessen und vernachlässigt habe. Doch steht es jetzt meinem Herzen so nah, und ich bin der festen Überzeugung, dass es auch das Leben von vielen Menschen prägt.

Meine Freude ist, dass ich mich zu Gott halte. Meine Freude begleitet mich in meinem Leben. Meine Freude war da, als ich als Kleinkind mit in die Kirche genommen wurde, aber keine Ahnung hatte, warum. Meine Freude war da, als ich mit der Zeit größer wurde und mich mit vielen Kindern in der Kindergruppe der evangelisch-lutherischen Kirchengemeinde Sopron/Ödenburg und in der Schule angefreundet habe. Meine Freude war da bei der

Konfirmation, beim Religionsunterricht. Ich betone diese Begegnungen, denn bei diesen wende ich mich bestimmt an Gott, bei diesen höre ich Lehren über Gott. Aber um zu verinnerlichen und zu verstehen, was ich gehört habe, dafür brauche ich Zeit. Die Frage ist hierzu: Wann entdecke ich Ihn? Wann bin ich reif genug einzusehen, dass es Ihn gibt, dass ich nichts bin ohne Ihn, dass ich das, was ich habe, Ihm zu verdanken habe? Dass ich das Licht im Dunkel, das Brot auf dem Tisch, die Wärme in der Kälte, die Kälte in der Wärme, das Dach über meinem Kopf Ihm zu verdanken habe und dass das nicht selbstverständlich ist. Wann wird die Kommunikation beidseitig? Wann erkenne ich, dass ich meine Zeit bekommen habe, um das zu tun, wofür ich Talent habe, um damit den Willen Gottes zu erfüllen und um zu tun, womit ich Anderen helfen kann?

Jeder kennt Minuten der Angst, der Einsamkeit, der Trauer, der Misserfolge, der Schwierigkeiten, der Gefahr. Zeiten, in denen man Hilfe braucht. In einer solchen Krisensituation gerät der Mensch in eine Sackgasse, wo er den Weg verloren, sich verirrt zu haben glaubt. Er erwartet von sich selbst eine Lösung, wie er sein Problem, seine Ängste loswerden kann, seine anscheinend unlösbare Situation über-

winden kann. Wenn wir aber unsere Zuversicht auf Gott, unsern Herrn setzten, dann kann uns nichts mangeln, dann finden wir die Lösungen, dann finden wir einen Weg, um unser Ziel zu erreichen. Dann tun wir, was er uns anvertraut hat, dann gehen wir den Weg, den Er uns zeigt und wir gehen diesen mit Ihm.

In unserer Küche hängt ein Zitat, der von Werner de Boor, einem evangelisch-lutherischen deutschen Theologen stammt. Er sagt: „Glauben heißt die Zukunft wirklich und ganz in die Hände Gottes legen, der sie allein kennt und bestimmt, dann ohne Sorge einfach tun, was heute nach Gottes Willen und Gebot recht und nötig ist.“ Dieses Zitat passt genau zu meinem Bibelwort, und es hängt seit ich denken kann, an der Wand. Werner de Boor verfasst ganz einfach die Lösung, das Rezept. Wenn wir glauben, wenn wir unsere Zukunft wirklich und ganz in die Hände Gottes legen, dann brauchen wir keine Angst zu haben, dann müssen wir uns nicht fürchten, denn Er – und allein Er – weiß, was uns am Herzen liegt, was unsere Wünsche sind. Wir sollen einfach tun, was nach Gottes Willen und Gebot recht und nötig ist. Tun wir mit Freude, was wir lieben, woran wir Freude haben, und verkündigen wir mit all unserem Tun, dass wir zu Ihm gehören.

Péter Horváth

„Rühmt euch nicht!“ – Wirklich nicht? Kein bisschen?

„So spricht der Herr: Ein Weiser rühme sich nicht seiner Weisheit, ein Starker rühme sich nicht seiner Stärke, ein Reicher rühme sich nicht seines Reichtums. Sondern wer sich rühmen will, der rühme sich dessen, dass er klug sei und mich kenne, dass ich der Herr bin, der Barmherzigkeit, Recht und Gerechtigkeit übt auf Erden; denn solches gefällt mir, spricht der Herr.“ (Jeremia 9, 22–23)

Sich nicht rühmen. Nicht der Erfolge, nicht der guten Eigenschaften. Sondern einzig des Herrn rühmen.

Wir verstehen schon, was Jeremia uns da sagen will. Und wir können es auch irgendwie einsortieren. Unser christliches Ich sagt vielleicht sogar leicht Ja und Amen dazu.

Ich will es mir aber nicht so leicht machen.

Auflehnen will ich mich gegen diese Worte.

Ein Stück weit zumindest.

Denn ein bisschen Rühmen, das kann doch nicht so verkehrt sein. Oder?

Seien wir ehrlich: Wir leben in einer Vielzahl von Rollen. Wir sind Kinder unserer Eltern, Eltern unserer Kinder. Wir sind Ehepartner, Geschwister, Angehörige, Nachbarn, Mitschüler, Pädagogen, Kollegen. Nicht jeder ist alles, aber jeder von uns lebt im Miteinander mit anderen Menschen – und wir haben je und je unterschiedliche Rollen und Aufgaben aneinander.

Und die Rollen und Aufgaben bedeuten auch immer Interaktion. Ich unterstelle uns allen dabei die besten Absichten. Wir wollen den uns gestellten Aufgaben gut nachkommen, Herausforderungen gut meistern, unserem

Nächsten in Liebe dienen – das kann eine Hilfestellung sein, aber auch eine Ermahnung in Liebe zur rechten Zeit. Wir wollen die bestehenden Beziehungen pflegen und neue Verbindungen aufbauen – manchmal auch Menschen miteinander ins Gespräch bringen, manche Menschen auch miteinander versöhnen, indem wir zwischen ihnen vermitteln.

Wir sehen oft die Chancen, die wir haben, besonders auch als Ältere den Jüngeren gegenüber. Manchmal vielleicht auch als Weisere den gegenüber, die unserer Nachsicht bedürfen.

Im konkreten Lebensvollzug bedeutet das eine große Verantwortung und so oft – allzu oft – auch die Möglichkeit, dass wir scheitern.

Dass wir scheitern, weil wir die Dinge selbst nicht richtig einschätzen.

Weil wir uns selbst über- oder unterschätzen.

Weil wir uns zu wichtig nehmen – oder weil wir denken, dass wir in dieser oder jener Frage doch keine Rolle spielen und uns irgendwie so aus der Verantwortung nehmen.

Irgendwie müssen wir uns immer neu justieren, und manchmal mit einigem Mut und beherzt handeln.

Und in all diesen Aspekten des Miteinanders brauchen wir immer wieder die Bestätigung.

Ich sag es ganz klar: Ohne Bestätigung können wir eigentlich nicht leben, wir würden irgendwie handlungsunfähig werden, weil wir

doch Menschen sind und es doch brauchen, dass uns dann und wann jemand bestärkt und bestätigt.

Dass man dankt für unser Tun.

Dass man Anerkennung ausspricht für unser Handeln.

Dass man Rückmeldungen bekommt, wie gut dieses Wort oder jene Tat für jemanden war.

Für manche Weisheit, für manche Stärke benötigen wir ein gewisses Rühmen, damit wir diese Weisheit und diese Stärke auch weiterhin bewahren können. Wir brauchen Erfolgserlebnisse – auch im menschlichen Miteinander.

Ein Lehrer kommt heftig ins Grübeln, wenn die Schüler bei einer Prüfung allesamt schlecht abschneiden.

Ein Pfarrer kommt an seine Grenzen, wenn er vor leeren Bänken predigt und die Einladungen zu Gruppen und Kreisen eher mäßig angenommen werden.

In all diesen Fällen führt der Gedanke, dass es bestimmt nicht an einem selbst liegt, sondern nur an den anderen, ins Nichts.

So wenig man auch andere für sein eigenes Wohlergehen verantwortlich machen soll und so sehr man doch irgendwie Kraft aus sich heraus schöpfen soll, so sehr geht es ohne die Bestätigung von außen nicht. Wie gesagt: Wir brauchen Erfolgserlebnisse.

Und wie solche „Erfolgserlebnisse“ messbar sein können, dafür gibt es ziemlich viele Anhaltspunkte:

- Natürlich sind das oft Leistungen in der Schule oder am Arbeitsplatz.

- Es sind gut bewältigte Krisenzeiten, aus denen man gestärkt hervorgeht.

- Es ist Interesse, Zuwendung, Freundschaft von anderen.

- ... und es ist vieles mehr.

Und ich bin ganz sicher, es gibt ganz vieles, worauf man mit Recht auch stolz sein darf.

Warum auch nicht? Wenn man seine Fähigkeiten und Talente im gelebten Leben, im gelebten Alltag gut zum Einsatz bringen kann, dann darf man doch stolz darauf sein.

Und wes das Herz voll ist, des geht der Mund über. Man wird diese Freude auch nicht für sich behalten.

Ein Schüler der eine hervorragende Leistung in der Mathe-Kontrollarbeit nach Hause bringt, darf dies doch mit Stolz seinen Eltern erzählen.

Was uns gelingt, erfreut unser Herz – und wir teilen es gern mit anderen, weil es gut tut, wenn sich andere mit uns und für uns freuen.

Aber: Die Grenzen meiner Freude sind manchmal der Schmerz des anderen. Leicht geht die eigene Freude über erreichten Erfolg dem anderen irgendwie an die Nieren, weil er sich noch niedriger fühlt, als er es ohnehin schon tut.

Damit meine ich noch gar nicht mal den Neid in Reinkultur. Ich meine einfach nur: Ich kann nicht leichthin von jedem erwarten, dass er sich mitfreut. Er würde vielleicht ja wollen, aber er kann es nicht, weil vielleicht seine Situation eine andere, eine schwere ist.

Und bestimmt kann ich mich auch nicht in jeder Situation völlig vorbehaltlos für jemand anders freuen, wenn ich gerade aktuell im selben Bereich kämpfe.

Am Anfang meines Theologiestudiums fragte ich einen erfahrenen Pfarrer, was eigentlich die Aufgabe eines Pfarrers ist. Er antwortete: „Die erste Aufgabe eines Pfarrers ist, niemanden zu verletzen.“ Ich dachte, er würde die Aufzählung fortsetzen und sagte: „Ja gut, und was noch?“ Er sagte dann: „Versuchen Sie das erstmal. Ich garantiere Ihnen, es wird nie ganz gelingen. Ich wünsche Ihnen, dass es Ihnen dennoch so gut wie möglich gelingt.“

Diese Sätzen klangen und klingen oft in mir nach. Und ich wage zu ergänzen: "Nicht nur

die erste Aufgabe des Pfarrers, sondern die erste Aufgabe eines Christenmenschen ist es, niemanden zu verletzen."

Ich weiß inzwischen, dass es nie ganz gelingen wird.

Und ich bitte Gott immer wieder darum, dass mir diejenigen vergeben können, die ich irgendwie verletzt habe.

Es regiert uns ja gar nicht unbedingt eine schlechte Absicht, wenn wir jemanden verletzen. Manchmal sehen wir einfach nicht alles.

Und besonders dann kann es leicht geschehen, dass wir jemanden verletzen, wenn wir eine Situation nicht mehr vom anderen her denken, sondern nur noch von uns her. Wenn wir nicht denken, wie geht es dem anderen mit dem, was ich mache und sage. Sondern wenn wir irgendwie mit unserem Tun und Reden zunächst unsere eigenen Bedürfnisse erfüllen, zum Beispiel das Bedürfnis nach Anerkennung.

Ich wünsche uns viele Erfolgserlebnisse. Ganz vieles, was uns stärkt, was uns gut tut. Ich wünsche uns ein gesundes und funktionierendes Miteinander.

Und zugleich wünsche ich uns das, was dieses manchmal merkwürdig altertümlich klingende Wort Demut meint. Eine Ahnung dessen, dass unser Können, unsere Fähigkeiten und Talente – in allen Bereichen – doch ganz von Gott her kommen. Dass wir ihn erkennen in unserem Leben in all unserem Können, Tun und Leisten. Dass wir es doch nicht uns selbst verdanken, was wir können und wer wir sind. Sondern dass er uns reich beschenkt und auf unserem Weg bis hier gnädiglich geleitet hat. Dass er Barmherzigkeit an uns geübt hat. Dass er uns vergibt und uns gerecht macht. Dass wir in aller Freude, in allem Guten, in allem Überstandenen den nicht vergessen, der unser Leben führt und segnet.

Denn wie arm wäre unser Leben, wäre es nur auf unser Können und Leisten gebaut – und wäre da nicht unser himmlischer Vater, in dessen Arme wir uns vertrauensvoll in aller Schwachheit und Traurigkeit werfen können und der uns einst am Ende des Weges liebevoll in seine Arme nimmt.

Holger Manke

Gedanken in der Krise

Wie werden wir die Krise verlassen? Wie das zu beantworten ist, hat sicher mit den Gedanken zu tun, die wir in der Krise fassen. Einige jugendliche Gemeindeglieder und Schüler des Lyzeums teilen ihre Gedanken mit uns.

Meine Gedanken in der Krise haben sich sehr geändert. Ich bin draufgekommen, was mir wirklich wichtig ist, und dass ich ein schönes Leben habe. Ich war immer traurig, weil wir uns nie einen Urlaub leisten konnten. Wir fahren jeden Sommer an den Plattensee zu meinen Großeltern. Dieses Jahr wünsche ich mir nur, dass ich zu meinen Großeltern fahren kann. Oder es reicht mir schon, wenn ich sie sehen kann. Ich glaube, dass Gott noch immer mit uns ist. Wir wissen nicht, ob Gott uns bestraft. Wir können Gott nicht in die Karten schauen. Aber es ist bestimmt ein guter Anlass darüber nachzudenken, wie wir Menschen mit Gottes Schöpfung – mit der Umwelt, mit unseren Mitgeschöpfen – umgehen. Ich glaube, dass wir in der Krise auf uns und auf die Älteren aufpassen sollen. Wir müssen ihnen helfen.

Ábel Czigány

Sehr viele Menschen sprechen darüber, dass sie sich wünschen, zur „Normalität“ zurückzukehren. Mir gefällt die jetzige Situation auch nicht, und ich vermisse auch vieles. Aber jetzt können wir unser alltägliches Leben aus einem neuen Blickwinkel betrachten. Ich würde auch

das Leben vor der Krise nicht als „Normalität“ bezeichnen. Man sitzt viele Stunden in der Schule oder Arbeit und am Nachmittag haben die meisten Jugendlichen noch Sport, Musikunterricht und vieles mehr. Am Abend kommt man erschöpft nach Hause, und am nächsten Tag geht es von vorne los. Man ist ständig im Stress und unter Druck, und man hat nur sehr wenig Freude. Es ist ein sehr monotoner Kreislauf mit nur wenig Freizeit. Ich denke nicht, dass man sich darin wirklich wohlfühlt. In der jetzigen Zeit kann man das Alltagsleben mit der Situation von jetzt vergleichen, und das Gute und Schlechte an beidem entdecken. Ich denke, dass der beste Weg irgendwo zwischen beidem liegt. Ich glaube nicht, dass sich nach der Krise unser Alltagsleben sehr verändern wird, aber man kann Schlüsse aus dieser Zeit ziehen.

Adam Krutzler

Heutzutage denke ich oft an den 13. März, den letzten Tag in der Schule. Nach dem Unterricht, sind wir so nach Hause gegangen, wie an jedem Wochenende, obwohl wir das Gefühl hatten, dass etwas geschehen wird. Was hätten wir noch gemeinsam machen können! Aber

niemand wusste, dass wir uns am Montag nicht treffen würden.

Am selben Tag um 11 Uhr abends wurde es etwas anders. Wir sechs waren gemeinsam zu Hause – mein Bruder war bereits bei uns, weil die Universitäten schon früher geschlossen wurden. Es war die erste große Veränderung, denn dadurch habe ich jetzt auch kein eigenes Zimmer mehr, sondern wir müssen es miteinander teilen. Aber nach dem schweren Anfang, ist es jetzt schon in Ordnung.

Es stimmt nachdenklich, dass die Menschheit sich für viel mehr hält, als es der Wahrheit entspricht. In dieser Krise zeigt sich, dass die Menschen doch nicht die Könige der Welt sind, weil ihr Leben von einem kleinen Virus völlig durcheinander gebracht werden kann.

Botond Hegedüs

Es konnte so nicht weitergehen. Wir Menschen machen unseren eigenen Planeten kaputt, ohne viel darüber nachzudenken. Wir verschmutzen die Erde, als wäre sie nichts wert. Es musste eine Auszeit geben, damit sich die Erde ein bisschen erholen kann. Aber manchmal denke ich nach, wer hier das Virus ist. Was ist, wenn die Erde das Lebewesen ist und wir, die Menschen, die Viren? Jedes Jahr töten wir mehrere Milliarden von Tieren und beuten die Natur aus. Es gibt immer mehr Waldbrände, das Eis schmilzt, es wird wärmer, und dadurch zerstören wir nicht nur den Wohnraum der Tiere, sondern auch den der Menschen. Darüber redet aber kaum jemand. Und die Menschen haben so einiges nicht in der Hand.

Fabian Kruse

Ich glaube, dass sich die Menschen nach der Krise ganz anders verhalten werden. Jetzt erkennen sie, was wirklich wertvoll ist. Ich werde jetzt ehrlich sprechen: Ich habe auch vieles als selbstverständlich angesehen, aber jetzt in der Krise sehe ich vieles anders. Ich habe einen tollen, guten Computer. Früher dachte ich, dass es ganz normal ist, dass ich alles damit erledigen kann und dass ich, wenn ich möchte, die Spiele auf höchster Qualität spielen kann. Jetzt sehe ich wie wertvoll es ist, dass ich so etwas habe. Deswegen denke ich, dass die Menschen dankbarer werden für das, was sie haben, denn sie sehen jetzt, dass alles verloren gehen kann.

Márk Kónya

Als die Bedrohung immer näher kam und auch Ungarn betroffen hat, wurden die Schulen geschlossen. Erst das hat mich davon überzeugt, wie ernst diese Lage ist. Mein erstes Gefühl war Angst. Ich hatte Angst davor, dass ich mein Leben verändern muss.

Das Leben wurde langsamer und ruhiger. Deswegen denke ich, dass es gut ist, diese Situation auszunutzen. Jetzt kann man viel leichter seine innere Ruhe finden. Wenn wir uns eine innere Ruhe angeeignet haben, können wir zum Beispiel bei einem Streit einen kühlen Kopf bewahren. Es ist jetzt auch die Chance da, zu erkennen, wie viel Schönes es in unseren Leben gibt, was wir sonst einfach nur als selbstverständlich erachtet haben. Das „neue Miteinander“ in der Familie kann auch hilfreich sein, weil man bislang weit weniger Zeit zusammen verbrachte. Nun kann man sich besser kennenlernen.

Blanka Nyerges

Ich habe in vielen Dingen die Wichtigkeit entdeckt. Wir nehmen vieles als selbstverständlich – zum Beispiel, dass wir machen können, was wir wollen, und wir kriegen eigentlich gar nicht mit, dass es überhaupt nicht so ist. Wir denken, wir haben alles in unserer Hand, wir haben alles unter Kontrolle, aber in so einer Situation kommt man wirklich darauf, dass man von einem Tag auf den anderen die Kontrolle verlieren kann und machtlos wird.

Wir denken oft, dass manche Dinge für uns wichtig sind, obwohl sie eigentlich gar nicht wichtig sind. Wir leben in einer materiellen Welt, die die Wichtigkeit der Familie, der inneren Ruhe, der seelischen und körperlichen Gesundheit in den Schatten stellt. Die jetzige Lage ermöglicht, dass man sich endlich auf diese wirklich wichtigen Dinge konzentrieren kann und dass man erkennt, was wirklich zählt und wie man in schwierigen Zeiten positiv bleiben kann.

Ich denke viel darüber nach, dass diese Situation ein Zeichen von Gott ist. Er will uns vielleicht zeigen, dass wir vieles bislang falsch bewertet haben und dass wir nun den Wert der Dinge entdecken sollen.

Lilla Brandt

Ich habe viel schöne und positive Entdeckungen in der Quarantäne gemacht. Zum Beispiel, wie unwichtig Statussymbole sind. Es ist

egal, was für ein Auto, was für Schuhe oder wie viel Geld man hat. Jetzt habe ich wirklich verstanden, wie wertlos diese Sachen sind. Mir ist klar geworden, dass ich keine Yacht, keinen Sportwagen und keine Millionen auf dem Konto brauche. Was zählt, ist, dass meine Familie gesund ist und dass wir zusammen und ausgeglichen sind.

Ich bin generell ein positiver Mensch. Mich macht glücklich, dass wir in der Familie auch in einer so schwierigen Zeit zusammenhalten. Mich motiviert es sehr, dass ich klüger und reifer aus dieser Quarantäne kommen will, als ich es vorher war. Es ist ein unfassbar gutes Gefühl, über all die Sachen nachzudenken, für die man keine Zeit hatte oder über die man nicht nachdenken wollte. In meinem Fall sind das meine Zukunftspläne.

Gott ist für mich kein anderer als vor der Krise. Ich war mir schon früher sicher, dass alles, was mit uns passiert, einen Grund hat und dass er uns leitet. Ich bin ihm sehr dankbar, dass er uns allen in einer so schwierigen und neuen Situation hilft und ein guter Ansprechpartner ist.

Daniel Kruse

In der Quarantäne hatte ich viel Zeit zum Nachdenken. Ich glaube, dass die Menschen

diese Krise verdienen. Auf der Erde sind die Menschen die einzigen Lebewesen, die schädigen. Einigen Menschen reicht es nicht, was sie haben. Sie wollen immer mehr, während andere verhungern. Ich hoffe, dass die Menschen von nun an Werte neu erkennen und sich ändern. Bei mir wurde das Leben langsamer. Ich habe meine innere Ruhe gefunden und bin viel geduldiger als früher.

Schiwa Rad

Leider trifft diese Krise viele Menschen schwer. Ich denke an die, die ihre Arbeit durch Entlassungen verloren haben. Sie sind jetzt in einer schweren Situation und fragen sich, wie es jetzt weitergehen soll? Die Wirtschaftskrise ist unabwendbar – mit Folgen für viele. In dieser Situation erkennen wir, dass es nur einen sicheren Stützpunkt gibt: Gott. An ihn können wir uns immer und überall und in jeder Situation vertrauensvoll wenden. Er hört alle Gebete an und gibt uns eine Lösung für unsere Probleme. Meiner Meinung nach ist dieser Virus nicht zufällig aufgekommen. Gott hat sicher einen Plan mit uns. Er weiß immer, was warum und wie passiert. Vielleicht möchte er uns etwas lehren, aber das kann nur Er wissen.

Zsigmond Róth

Dank für alle Hilfe in der Krise

In den letzten Monaten haben sich viele Gemeindeglieder eingebracht. Auf der deutschsprachigen facebook-Seite (<https://www.facebook.com/evang.gemeinde.sopron/>) konnten täglich Musik- oder Textbeiträge veröffentlicht werden. Die Mitglieder der Jugendgruppe brachten in deutscher und ungarischer Sprache Bibelworte zu Gehör, mit denen sie die Gemeindeglieder stärken wollten. In den letzten Online-Gottesdiensten brachten sich weitere Gemeindeglieder mit Musik und Lesungen ein – zunächst von Zuhause, dann bei Dreharbeiten im Kirchenraum.

Mehrere Gemeindeglieder haben manche im Internet veröffentlichten Texte weitergeleitet, haben auch Kontakt zu anderen Mitgliedern unserer Gemeinde gehalten. Und: Wir haben für einander gebetet.

So konnten wir uns in dieser Zeit auch gegenseitig stärken. Von Herzen Dank für alles Engagement!

Vielleicht kamen wir uns so noch näher als in den Zeiten, in denen wir uns persönlich treffen konnten.

Jedenfalls haben wir uns – trotz der räumlichen Trennung – gewiss nicht voneinander entfernt.

Gottes Segen war und blieb bei uns – und so sei es auch fortan!

Das gottesdienstliche Leben beginnt wieder

- **Gottesdienste und Wochenpredigten in nächster Zeit:** Die Gottesdienste und Wochenpredigten können wieder gehalten werden. Die Sommerzeit ist auch dank Gertraud Winter und burgenländischer Unterstützung gesichert. Wenn wir uns zu den Gottesdiensten und Wochenpredigten treffen, halten wir uns an ein paar Regeln, wie zum Beispiel Abstand halten, kein Händeschütteln. Aber wir sind können wieder Gottesdienste miteinander feiern!

Verschoben ist nicht aufgehoben. Die Konfirmanden hätten im Mai wichtige Termine gehabt. Nun wird der September „ihr“ Monat:

- Die **deutsche Konfirmandenprüfung** findet am Sonntag, 6. September 2020 im Rahmen des deutschsprachigen Gottesdienstes um 9 Uhr statt. In der Osterausgabe des Christophoros hatten wir schon ausführlich darüber berichtet und dazu eingeladen. Auch mit neuem Termin steht die Einladung noch ebenso herzlich. (Siehe Plakat oben.)
- Die **ungarische Konfirmandenprüfung** folgt am Mittwoch, 16. September 2020 um 18 Uhr in der Kirche.
- Der **zweisprachige Konfirmationsgottesdienst** findet am Sonntag, 27. September 2020 um 10 Uhr in unserer Kirche statt. (An diesem Tag ersetzt der Konfirmationsgottesdienst den deutschsprachigen Gottesdienst um 9 Uhr.)

Einladung zum Konfirmandenunterricht und zur Konfirmation 2021

Jugendliche, die zu Pfingsten 2021 – das ist jedenfalls der geplante Termin – konfirmiert werden möchten und sich im Schuljahr 2020/21 darauf vorbereiten möchten, sind herzlich eingeladen, sich anzumelden.

Nähere Informationen bei Pfr. Holger Manke (deutsche Gruppe) und Pfr. András Pelikán (ungarische Gruppe) bzw. über sopron@lutheran.hu

Engedjétek hozzám jönni...

Pünkösd

Ha apa vagy anya elmegy valahova, akkor biztosan számodra is nagyon nehezen telik az idő. Főleg, ha hosszabb időre utaznak el. Csigalassúsággal telnek a percek, a napok, az órák.

Jézus tanítványai számára is megállt az idő. Csak vártak és vártak.

Negyven nap telt el így Jézus feltámadása óta miközben időnként meg is jelent nekik és találkoztak,

beszélgette Vele. A negyvenedik napon aztán kísértált velük az Olajfák hegyére, mint régen. Ki gondolta volna, hogy búcsúzni készül?

Jézus először a tanítványai lelkére kötötte, hogy maradjanak Jeruzsálemben, míg meg nem érkezik hozzájuk a Szentlélek. Az igazat megvallva, nem nagyon értették, miről beszél. Csak bólogattak. Még azt is mondta nekik, hogy erőt kapnak, amikor eljön hozzájuk a Szentlélek, meg hogy tanúi lesznek Jeruzsálemben, Júdeában és az egész világon!

Azután váratlan dolog történt. Jézus egyszer csak felemelkedett a földről. A tanítványok csak néztek, néztek. Az álluk is leesett a csodálkozástól.

De egy kis idő után már nem látták az Úr Jézust, mert egy felhő takarta el előlük. A tanítványok csak bámultak az égre tovább. Amint ott csodálkoztak, két fehér ruhás férfi állt meg mellettük.

– Miért álltok itt az ég felé nézve? – kérdezték a férfiak. – Az Atya felvitte Jézust a mennybe. És úgy jön majd el, ahogyan láttátok őt felmenni.

„Visszajön... – gondolták a tanítványok – biztosan visszajön, hiszen megígérte. De előbb elküldi a Szentlelket. Hogy itt legyen velünk, amíg Jézus vissza nem tér. Nincs más dolgunk, mint várni.”

Visszamentek hát Jeruzsálembé, ahol együtt volt az összes tanítvány, és Jézus anyja, Mária

is velük tartott. Meg sokan mások, akik követék Jézust. *Vártak tovább, és imádkoztak.* De egy dologban biztosak voltak: hogy Jézus elküldi nekik a Szentlelket, aki segíteni fog nekik.

Tíz nap telt el várakozásban. Elérkezett a Feltámadás napja utáni ötvenedik nap, pünkösd napja. Az új kenyérért adtak hálát ilyenkor a zsidók, így aztán rengeteg ember gyűlt össze Jeruzsálemben. De a tanítványok még mindig félték. *Inkább bennmaradtak a házban, ott is a legfelső szobába zárkóztak be. És imádkoztak, hogy Jézus minél előbb küldje le a Szentlelket. Még az ablakokat is letakarták, nehogy valaki meghallja, hogy Jézushoz szólnak.* Pünkösd reggelén aztán valami egészen furcsa dolog történt. Hirtelen szél kerekedett. *Hatalmas szélrohamhoz hasonló zúgás támadt az égből. Betöltötte az egész házat.* A tanítványok moccanni se mertek. Csak néztek egymásra döbbenet. Mert fura lángnyelvek jelentek meg előttük. *Széteszlottak, és leszálltak mindegyikükre.*

A tanítványok ilyet még sosem láttak. *Megértették, hogy megérkezett hozzájuk a Szentlélek, akit Jézus megígért. Hirtelen eltűnt a szívükből a remegés és a félelem. Az ajtót szélesre tárták, és kimentek. Kiléptek az emberek közé, Jeruzsálem utcáira. És beszélni kezdtek.*

Péter, aki húsvétkor háromszor is letagadta, hogy ismeri Jézust, aki tartott a papoktól, a katonáktól, de még a szolgálóktól is, most már egy cseppet sem félt. Bátran odaállt az emberek elé és beszélni kezdett nekik Jézusról.

Emlékszel, Jézus megbízta őket azzal, hogy legyenek a tanúi Jeruzsálemben és az egész földön. Hát ez ott, akkor elkezdődött, és ma is tart. Tanúskodni Jézusról azt jelenti, hogy beszélünk Róla az embereknek: kicsoda Ő, mit tett értünk, Ő feltámadt a halálból, és hogy szeret minden embert.

Péter olyan erővel beszélt, hogy azon a napon háromezren fogadták a szívükbe Jézust, mint Megváltójukat és aztán keresztkeltek meg. De igazából ez nem Péter ügyességén múlt, hanem a Szentlélek munkálkodott az emberek szívében! A Biblia így írja: Amikor ezt hallották, mintha szíven találták volna őket, ezt kérdezték Pétertől és a többi apostoltól: „Mit tegyünk?” Péter így válaszolt: „Térjete meg, és keresztkeljete meg valammenyen Jézus Krisztus nevében, bűneitek bocsánatára, és megkapjátok a Szentlélek ajándékát.”

Jézus tanítványai most lettek igazán tanúk. Ezentúl úgy nevezhetjük őket, hogy *apostolok*, ami azt jelenti: *küldött, vagy követ, megbízott*. A küldött nem a saját ügyeit intézi, hanem megbízást teljesít. A megbízótól kap erre felhatalmazást, Ő áll mögötte a hatalmával és az erejével. Péter és a többi apostol Jézustól

kapták a megbízást és a Szentlélek erejével végezték a szolgálatot. Mi, akik ma hiszünk Jézusban, mi is az Ő megbízását teljesítjük a Szentlélek segítségével.

Az apostolok együtt imádkoztak, együtt törtek meg a kenyeret, ízlelték meg a bort, elmondtak mindent Jézusról, amit tudtak, még a vagyonuk is közös volt. *Egy gyülekezet lettek*. A világ első keresztény gyülekezete. Mi is tagjai vagyunk a gyülekezetnek.

Ha kedved van hozzá, színezd ki a képeket!

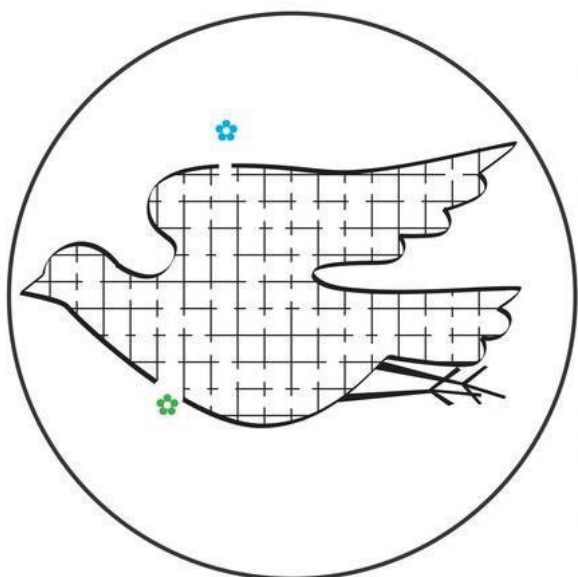

Bánfi Lídia rajza

K	S	Z	E	N	T	L	É	L	E	K
E	A	Ú	N	A	T	K	L	V	F	O
P	Y	Ü	P	É	T	E	R	L	J	L
Ü	Z	T	E	N	L	É	L	E	É	O
N	F	E	L	H	Ő	Ü	R	Y	Z	T
K	A	Z	Z	Z	S	U	P	N	U	S
Ö	É	E	S	I	Z	T	I	G	S	O
S	P	K	H	S	Z	É	L	N	F	P
D	L	E	Á	H	I	R	R	Á	E	A
Z	E	L	M	E	G	V	Á	L	T	Ó
I	E	Ü	U	I	V	G	E	M	Ő	J
M	P	Y	N	Á	V	T	Í	N	A	T
E	T	G	K	K	I	O	L	V	A	Y

A betűhálóban a történet fontos szavai rejtőztek el! Találd meg őket! (keresési lehetőségek: fentről lefelé, lentől felfelé, átlósan, balról jobbra, jobbról balra) A keresendő szavak: *felhő, Jeruzsálem, Jézus, tanítvány, tanú, pünkösd, szél, lángnyelv, Szentlélek, Péter, Megváltó, apostolok, gyülekezet*

Keresd meg az utat egyik virágtól a másikig!

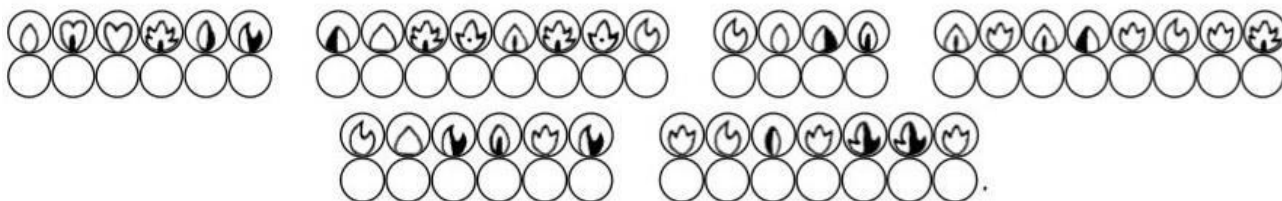
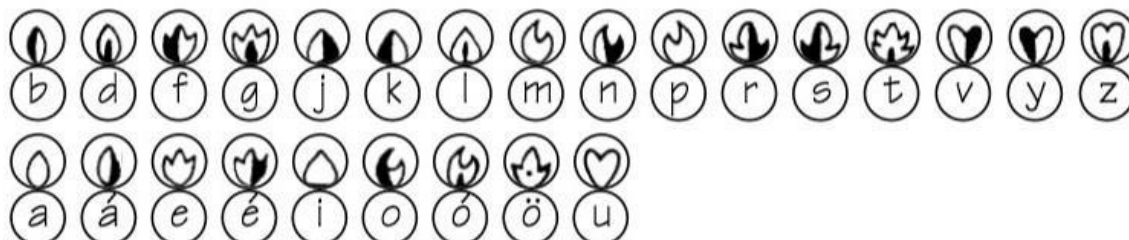

A Szentlélek jelképe a galamb. De vajon miért a galamb? Amikor Jézus megkeresztelkedett, Isten Lelke galamb formájában ereszkedett alá és

szállt rá Jézusra. A galamb az Antarktist kivéve minden földrészen jelen van! Ahol emberek élnek, ott a galamb is megtalálható. Jézus földi életében csak meghatározott ideig lehetett velünk, és nem is minden földrészt járt be! Csak egy országot barangolt végig. De a búcsúbeszédében ezt ígérte: „Kérni fogom az Atyát és másik Pártfogót ad nektek, hogy veletek legyen mindörökké.” A Pártfogó a Szentlélek, aki mindig mindenhol, bárhol is vagy, veled van! Jézus ajándéka a Szentlélek. Ahogyan a galamb jelen van a föld minden pontján, ugyanúgy a Szentlélek is jelen van. Amikor Jézus a Szentlélekről tanított Vigasztalónak is nevezte. Tudta, hogy az emberek, te is, én is szoktunk szomorkodni, elcsüggedni, tehetetlenséget, bátortalanságot érezni, és szükségünk van Valakire, aki megerősít, megvigasztal, bátorra tesz. Ő a Szentlélek. Nem látod, de megtapasztalhatod a jelenlétét!

Pünkösd-i titkosírás

Fejtsd meg a bibliai igét! Segítenek a lángnyelvekhez tartozó betűk!

Emlékszel, miután pünkösdkor Péter az Igét hirdette – azaz Jézust hirdette, így olvastuk: mintha a kimondott szavak szíven találták volna az embereket. A Szentlélek megérintette őket, és ők nem álltak Neki ellen! A Szentlélek ösztönzésére érezzük, hogy szükséges kimondanunk a bűneinket, mint amikor egy gyűjtőládát, amibe a sok használhatatlan, rossz dolgot gyűjtöttük, egyszer csak kiürítjük és a megüresedett helyet valami jobb tölti majd ki. Egy

regényben egy öreg betyárról azt olvashatjuk, hogy a rablásai után be szokott térni a kocsmába, de ott nem mer inni, mert attól fél, hogy a bor mámorában kifecsegi a bűnös titkait. A Szentlélektől nem kell félnünk, ha Ő arra indít, hogy kimondjuk a bűneinket, bátran megtehetjük, Ő nem elítélni akar, hanem bocsánattal megajándékozni!

Őri Katalin

Intézményeink életéből

TILOS AZ Á...

A Fabricius Endre Evangélikus Szeretotthon 2020. április közepén TILOS AZ Á... címmel irodalmi pályázatot hirdetett az Otthonban élő idősek körében. Célkitűzésünk volt, hogy ebben a különösen nehéz és szokatlan helyzetben a bezártságban megélt napok ne szürküljenek meg; az írás, az alkotás adjon alkalmat a felgyülemlett feszültség levezetésére, lélekerősítésre, értékteremtésre. Személyes ihletésű írásművet, verset, mesét, novellát, vagy pillanatfelvételt vártunk az idősektől, saját múltbeli vagy jelenlegi történeteik, életérzéseik ábrázolásáról.

A felhívásra Szabó Magda: Hinni című verse volt gondolatébresztő:

Nem nyafognék, de most már késő...(J.A.)

Munka-béke

„Uram! Engedd, hogy társaid legyünk az alkotásban, megértsük és megszépítsük a Te kezéd munkáját, hogy ez a mi Földünk biztos otthona lehessen gazdagságnak, szépségnek, boldogságnak, békeségnek.” (Szent-Györgyi Albert)

Megélttem 85 évet, de az élet még nem állított elém ilyen típusú megpróbáltatást, mint a mostani. Kb. négy méterrel állt előttem a gyermekem, és nem tudtam, ill. nem ölelhettem magamhoz. Kinyújtottam a kezem, de csak a levegőt találtam. Ez a bizonyos tehetetlenség nem belőlem, saját akaratomból ered, hanem úgy hívják, nagymérvű, fertőző vírusveszély!

Nem háborgok, minden intézkedést betartok – és betartatják – teljes joggal, mely a legmeszszebbmenőig igyekszik távol tartani tőlünk ezt az alattomos kórt, a láthatatlan ellenséget. Mindenkinek törekednie kell arra, hogy a külső szabadság helyett, megtalálja a belső szabadságát itt, az Otthon falain belül. Sok mindennel elfoglalhatjuk magunkat. Mindenkinek van Tv-je, újság is jár, a könyvtárt is igénybe vehetjük. Az étkeztetést is megoldották úgy, hogy nem kell lemenni a közös étkezőbe, minden lakó a saját szobájában fogyaszthatja el a menüt.

Lelkem egyensúlyát a családom szeretete, a napi többszöri telefonálgatása, egy-egy csomag, a lelki szolgálat, a Biblia olvasgatása, majd a törődés, a jó szó, gondolkodás, mind-mind

*Hinni szeretnék a kimondott szóban,
Hinni az emlékekben, egy régi fotóban.
Hinni szeretnék egy darabka kőben,
Egy száraz faágban, vagy épp zöldelőben.*

*Hinni szeretnék a könyv betűiben,
A madarak dalában, a tiszta levegőben,
Hinni a szóban, a segítő kézben,
Hinni szeretném, hogy van miben hinniem.*

A pályázatra két írásmű érkezett, amelyeket most tisztelettel és büszkeséggel adunk közre a Christophoros olvasói számára.

Kunstár Ágnes

könnyebbé teszi helyzetemet. A testi egyensúlyomról már nem mondhatom el nagyon ezt. A kiszámíthatatlan időjárás próbára teszi az ember erejét. Azokra gondolva, akik még nálam idősebbek, betegek, egyedülállóak, akinek nincs segítsége, akinek nem teszik oda az asztalára az ételt, az most mit csinál?

Szerencsére a jó Isten úgy teremtette az emberiséget, hogy rosszak és jók is lesznek. Hála Isten, hogy több a jó, mint a rossz ember.

Most a jók összefognak, és meghazudtolva a magyar emberek közömbösségét eljutnak saját erejükből, tiszta szeretetből, ingyen! – minden idős, beteg, gyermekes családhoz, aki csak rászorul. Viszik a megrendelt árut, ebédet. És még oda is viszik, aki nem tud rendelni.

Én, ehhez az emberfeletti munkához kérem továbbra is az Úr segítségét. Áldja meg azon emberek két keze munkáját, akik fáradságot nem kímélve, teljes erejükkel próbálnak megküzdeni mindnyájunk, és saját maguk egészségéért is. Reménykedve várjuk azt a napot, amikor kijelentjük: megküzdtünk a vírussal!

Biztosan eljön. Türelem!

Jókedv + derű + vidámság = Örömteli élet + Boldogság!

Mindannyiunknak erre van szüksége!

*K, Iné,
a Szeretotthon lakója*

„Hinni az emlékekben”

MESE

Emlékeimben él egy diófa pusztulása.

Hazánk nyugati szegélyén a Fertő-tó szomszédságában van egy festői falu, Fertőrákos a neve. Lent a pataksoron, félig az erdő szélén, megbújva élt egy boldog kis család, itt éltem ifjúságom boldog éveit.

Öreg diófa az udvaron. Szegény öreg fa!

Emlékeimben él, ahogy haldoklott.

Tavasszal még erőlködve kihajtott, de zöld levelei egy-két ágon sárgulni, barnulni kezdtek.

Csak a legvastagabb ágai próbáltak még dacolni az enyészettel, de már nem tudott árnyékot adni. Pedig a sűrű lombja valamikor védelmet adott sok madárnak, elrejtette a mókusokat, amikor diót jöttek csenni róla. Mert sok diót nevelt életében, minden évben újra és újra. Szerette és féltette a kis zöld, gömbölyű gyermekeit. Örült annak, ha szellő hintáztatta őket, és a napocska a sugarával simogatta, cirógatta zöld, gömbölyű fejcskéjüket. De amikor jött a haragos vihar a széllel, amely oly sokszor megtépázta, sőt, még egy-két ágát is letörte. És hogy fájt, ha látnia kellett az udvaron, lent a földön feküdni a sok szép, zöld csemetét, gyermekeit. Bánatát el-elpanaszolta a harkálynak, amelynek lakása már régóta az egyik vastag ágban volt.

A harkály pedig távirati stílusban szorgalmasan kopogta le a diófa bánatát az erdőben lakó madaraknak.

A diófa 60-70 éven át küzdött köddel, fagyokkal, esővel, jéggel-bele is fáradt. Megöregedett. A diófa ideje lejárt.

Csak a harkály hűséges hozzá! A vastag ág odújában ott vannak a fiókái, és hordja nekik az ennivalót szorgalmasan. Az öreg diófa megadóan hullatja a leveleit, csenevészzen száll le a jó, öreg anyaföldre, arra a földre, amely ifjúságában és öregségében táplálta.

És most a jó öreg diófa haldoklik.

A kertekben a sok-sok virág is meghallotta, hogy milyen nagyon beteg a diófa.

A fa alatt nyíló császárkorona odasúgta a nárciszoknak, hogy odaadná a koronáját, ha azzal segíteni tudna a diófán. A nárcisz pedig el-suttogta az ibolyának a szomorú hírt. De nini, jött egy galamb! Leszállt az öreg fára. A szellő megsúgta a galambnak, hogy nagyon beteg a diófa: túúúúdom, túúúúdom – bűgta a vadgalamb, és lecsípett egy megsárgult levelet a fáról. Aztán huss, elszállt az erdő fölé, de mikor a csendesen folydogáló patakhöz ért, a levelet bedobta: tudja meg az egész domboldal, az erdő, és ha a levél eljut a Fertő tóig, tudja meg az egész világ: haldoklik a diófa!

*Az égen a nap
tündökölve ballag
az éjben a hold
és a sok-sok csillag
a harkály a vén
diófának jó barátja
kicsi szíve fáj
hogy őt pusztulni látja.*

H. Jné,

a Szeretetotthon lakója

Irodalomóra a kávéházban

Az Eötvös-iskolában ismét rendhagyó kezdeményezésbe fogott egy irodalomtanár: a nyugatosok témakörét kávéházi hangulatban járják körül a diákokkal. Az ötlet nagy sikert aratott, az oldott hangulat az ismeretátadást is megkönnyítette.

Az Eötvös József Evangélikus Gimnázium, Egészségügyi és Művészeti Szakgimnázium 11. c osztályosai az egyik belvárosi kávézó falai kö-

zött ismerkedhettek meg Adyval és kortársai-
val. A diákok a támogató közegben meg tudtak
nyílni, verset szavaltak és énekeltek.

- Az egyetlen találkoztam először az él-
ménypedagógia módszerével, ahol több pro-
fesszorom is előszeretettel alkalmazta - tudtuk
meg *Varga Gábor* magyar-történelem-média
szakos tanártól. - Hiszek benne, hogy az iskola
falain kívül, élmény, érzés átadásával a diákok
jobban el tudják sajátítani a tananyagot. A ti-

zenegyedikesekkel jelenleg a nyugatosokat tanuljuk, akiknek a munkássága nehezen képzelhető el kávéházi kultúra nélkül.

A projektórához remek helyszínnek bizonyult a kultúrközpontként megismert soproni kávézó. Az ismeretátadást interaktivitás és csoportmunka színesítette. Az egyik lány például elszavalta Ady Endre egyik versét, a másik pedig a költő egy megzenésített alkotását énekelte el.

– Szeretném, ha a tanítványaim a tanulást nem lidércnyomásként élnék meg, hanem játéknak fognák fel, aminek segítségével megismerhetjük a világot. A ma iskolájának szerintem ilyennek kellene lennie – tette hozzá *Varga Gábor*.

– C osztályainkba tanulási nehézségekkel küzdő diákok is járnak. Nekik különösen fontos a fesztelen légkör ahhoz, hogy legyen bátorságuk megszólalni, vállalni a véleményüket. Bizalomteljes környezetben mindenkit könnyebb inspirálni, ami ennél a korosztálynál azért is lényeges, mert éppen most tanulnak meg kommunikálni.

A renthagyó irodalomórákat a tervek szerint még két osztállyal megismétlik – ugyanazon a helyszínen, de várhatóan teljesen más hangulatban. A projektórák jól beleillenek abba az irányvonalba, amit az iskola az utóbbi időben követ: minél nagyobb teret szeretnének engedni a középiskolások élményalapú oktatásának.

Madarász Réka (Soproni Téma)

Érettségi az Eötvösben

Gottschling Gábor, a soproni Eötvös József Evangélikus Gimnázium, Egészségügyi és Művészeti Szakgimnázium igazgatója elmondta, hogy bár a vizsgaszervezés még nagyobb körültekintést igényel, és a felügyelet biztosítása is nagyobb terhet jelent a tantestület számára, ezek nem okoznak olyan nehézséget, amit ne lehetne helyi szinten megoldani.

„Mindemellett a Nevelési és Oktatási Osztály, illetve a testvériskolák vezetőivel való rendszeres konzultáció mindannyiunk számára nagy segítség. Nálunk senki nem lépett vissza az érettségi vizsgától és egyetlen tanuló sem módosította a vizsgajelentkezést, így ez sem nehezíti a helyzetet – mondta el kérdésünkre az igazgató. – A vizsgák lebonyolítását és előkészítését úgy oldottuk meg, hogy a tanulók a vizsgát megelőző napon a belső levelezési rendszerben megkapják a másnapi vizsga terembeosztását. Beléptetésük pedig az ügyeletes kollégák irányítják az érkezőket a vizsgatermekbe. Az idén érettségizőknek azt üzenem, hogy nehézségek vannak ugyan, de olyan rendkívüli történelmi időket élünk, amelyben számos lélekemelő élményben is lehetett részük az elmúlt hetekben. Ezek megerősíthették őket hitükben, választott hivatásukban, emberiségükben.

A szalagavató ünnepségen az egyik egészségügyi szakgimnáziumi tanulónk a következőképpen fogalmazta meg gondolatait az itt eltöltött négy évről:

Kik voltunk mi, a 12. B?

Sokkal többek voltunk, mint azt gondolnánk!

Betegágyak mellett dolgoztunk, de ha szabad így fogalmaznom, inkább éltünk.

Mi, akik lelkiismeretesen etettük azt a nénit, aki már 96 évet élt.

Mi, akik beteg gyermek mellett álltunk és fogtuk a kezét.

Láttunk-e »szörnyűségeket«?

Megszámlálhatatlant!

Láttunk-e »csodát«?

Csillag nincs annyi az égen!

Láttunk születést és halált,

Láttunk betegséget, gyógyulást,

Aggódtunk és megnyugodtunk,

Hallgattunk és imádkoztunk.

Ha valaki megkérdezi tőlünk, hogy ez a négy év mit adott nekünk?

Biztos, hogy könnybe lábad a szemünk és a szó, amit kiejtünk: »Az egész életünk!«

Úgy gondolom, ez a gondolatsor aktuálisabb most, mint amikor január végén elhangzott.”

Kecskemétiné Szilvási Zsuzsanna (evangélikus.hu)

Fődíjas természetfotós

Fotó: Németh Péter

Talhammer Gellért fődíjat nyert az Evangélikus Középiskolák Országos Természetfotó Pályázatán. Az Eötvös-iskola tanulója egy őzet ábrázoló képpel lett kategóriájának nyertese.

A szarvasi Vajda Péter Evangélikus Gimnázium országos fotópályázatát hirdetett volt diákja, Diós Kristóf (1994–2018) emlékére és tiszteletére. A megmérettetésre három kategóriában lehetett jelentkezni: 1. A táj és növényvilág, 2. Állatok a természetben, 3. Az ember és a természet örök kapcsolata. Talhammer Gellért, akit korábban már bemutatunk újságunkban (Soproni Téma, 2019. 09. 25., Sokoldalú középiskolás), két témakörben is pályázott. A fődíjat végül a 3. kategóriában nyerte

el, így – a beérkezett 155 alkotásból kiválasztott húsz között – az ő képét is kiállították.

– Suli után mentem ki a kedvenc helyemre, Peresztég határába egy búzaföldre fotózni, ahol ezúttal mással nem is találkoztam, csak ezzel az őzzel – mesélte Gellért. – Sikerült egy jó pillanatban elkapnom az állatot, a háttérben naplementével és szélkerékkel. Szeretem ezt a fotót, de nem fűződik hozzá különleges történetem.

Gellért a legutóbbi írásunk óta eltelt néhány hónapban két esküvőt is megörökített. Úgy döntött, hasonló megbízásokat ezentúl inkább nem vállal el, egyrészt azért, mert a tanulás mellett nem nagyon van rá ideje, másrészt azért sem, mert nem akarja a fotózást munkának tekinteni.

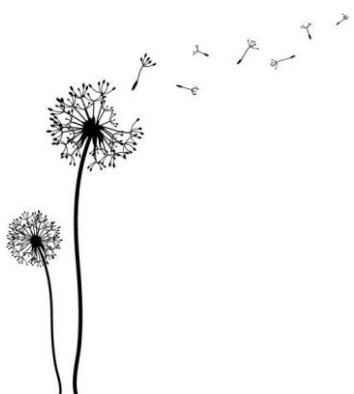
– Mivel az utóbbi időben sok mindent csináltam egyszerre, most arra törekszem, hogy egyszerűsítsem az életemet – tette hozzá Gellért. – Szeretnék itatós madárlest építeni, és madarakat fotózni.

Ami a továbbtanulást illeti: egyelőre az a legvalószínűbb, hogy a fiú a Soproni Egyetem erdőmérnök szakán tanul tovább. A másik lehetőség az asztalos szakma, amiben a népi motívumokon kívül az vonzza a fiatalembert, hogy vállalkozóként a maga ura lehetne.

Madarász Réka (Soproni Téma)

Tervezett programok

Gyászfeldolgozó csoport

Szeretettel várjuk azokat, akik a közelmúltban vagy régebben veszítették el hozzátartozójukat, és egy olyan közösségre vágyanak, ahol szabadon beszélhetnek veszteségükről és támogató légkörben megélhetik, hogy nincsenek egyedül.

A 10 alkalmas foglalkozást 4-8 fős, zárt csoportban, kéthetente tartjuk. Az alkalmakon az Ige tükrében járjuk körül a veszteség témáját. Vezetett beszélgetések és művészetterápiás feladatok segítenek rendezni a fájdalmas érzéseket, miközben igyekszünk reménységet találni a jövőre nézve.

A foglalkozásra a jelentkezés folyamatos a 06 20 / 824 24 75 telefonszámon vagy a kriszta@joob.org ímélen. A csoport megfelelő létszám esetén indul.

Helyszín: Soproni Evangélikus Gyülekezeti Ház (Színház u. 27.)

Jobb Kriszta, képzett gyászcsoportvezető

A táborok elmaradnak

A járványügyi kockázat miatt, a május 4-én kiadott püspöki körlevél értelmében nem tudjuk megtartani a 2020 nyarára tervezett gyülekezeti táborokat.

Konfirmáció, 2020

2020-ban nem tudtuk májusban megtartani a konfirmációi vizsgákat és a konfirmációt, későbbre kellett halasztanunk.

A tervezett időpontok:

szeptember 6-án, vasárnap 9 órakor német nyelvű konfirmációi vizsga a templomban
szeptember 16-án, szerdán 18 órakor magyar nyelvű konfirmációi vizsga a templomban
szeptember 27-én, vasárnap 10 órakor kétnyelvű konfirmációi ünnepi istentisztelet a templomban

Bízunk benne, hogy a járványügyi helyzet lehetővé teszi ezeknek az alkalmaknak a megtartását.

Meghívó a 2021-es konfirmációi felkészülésre és konfirmációra

Terveink szerint 2021 pünkösdjén tartjuk a jövő évi konfirmandusok istentiszteletét. Így azokat, akik szívesen jönnének a felkészülésre a 2020/21-es tanév során, várjuk szeretettel a magyar és a német nyelvű csoportba. További információk Holger Manke (német csoport) és Pelikán András (magyar csoport) lelkészeknél, vagy a lelkészi hivatal elérhetőségein.

A közmédia a következő hónapokban is közvetít evangélikus istentiszteleteket:

A Kossuth Rádió május 31-én, pünkösdvasárnap 18.02-kor a székszárdi templomból, igét hirdet Sefcsik Zoltán lelkész.
A Duna TV június 1-jén, pünkösdhétfőn 11 órakor ökumenikus istentiszteletet közvetít a budavári Magdolnatoronytól Erdő Péter római katolikus bíboros, Bogárdi Szabó István református püspök és Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök szolgálatával.
A Duna TV június 7-jén, Szentháromság ünnepén 11 órakor a budahegyvidéki templomból, igét hirdet Keczkó Szilvia lelkész.
A Kossuth Rádió június 28-án, vasárnap 18.02-kor a téti templomból, igét hirdet Vladika Zsófia lelkész.
A Kossuth Rádió július 26-án, vasárnap a maglódi templomból, igét hirdet Németh Mihály lelkész.
A Kossuth Rádió augusztus 23-án, vasárnap a lajoskomáromi templomból, igét hirdet Decmann Tibor lelkész.

Istentiszteleti szolgálati beosztás

2020. nyár

Az Istentiszteleti rend ezúttal csak tervezetnek tekinthető. A járványhelyzet alakulásával változhat az alább közölt beosztás. Egyes alkalmak, vagy azok részei elmaradhatnak. Kérjük, figyeljék az aktuális hirdetéseinket honlapunkon.

május 31. (pünkösd)

8.00 magyar: Pelikán András
9.00 német: Holger Manke
10.00 magyar: Pelikán András
10.00 erdei gyermek-istentisztelet: Tóth Károly
15.00 Balf: Pelikán András
16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András

június 1. (pünkösdhétfő)

9.00 német a nagyteremben: Holger Manke
10.00 szabadtéri áhítat: Tóth Károly

június 4.

17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

június 7. (Szentháromság ünnepe)

8.00 magyar: Tóth Károly
9.00 német: Holger Manke
9.00 gyermek-istentisztelet: Tóth Károly
10.00 magyar: Tóth Károly
15.00 Balf: Tóth Károly
16.00 Kórházkápolna: Tóth Károly

június 11.

17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

június 14. (Szentháromság ünnepe utáni 1. vasárnap)

8.00 magyar: Pelikán András
9.00 német: Holger Manke
9.00 gyermek-istentisztelet: Pelikán András
10.00 magyar: Pelikán András
15.00 Balf: Pelikán András
16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András

június 18.

17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

június 21. (Szentháromság ünnepe utáni 2. vasárnap)

8.00 magyar (úrvacsorás): Tóth Károly
9.00 német (úrvacsorás): Holger Manke
10.00 magyar (úrvacsorás): Tóth Károly
10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban): Dr. Simon Attila
15.00 Balf (úrvacsorás): Tóth Károly

június 25.

17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

június 28. (Szentháromság ünnepe utáni 3. vasárnap)

8.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Pelikán András
9.00 német (áldozati gyűjtéssel): Holger Manke

10.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Pelikán András
 10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban): Bálint Ádám
 15.00 Balf: Pelikán András
 16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András

július 2.

17.00 Wochenpredigt (úrvacsorás): Holger Manke

július 5. (Szentháromság ünnepe utáni 4. vasárnap)

8.00 magyar: Pelikán András
 9.00 német: Gertraud Winter
 10.00 magyar: Pelikán András
 10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban): beosztás alatt
 15.00 Balf: Pelikán András
 16.00 kórházkápolna: Pelikán András

július 9.

17.00 Wochenpredigt: Elfi Fiedler

július 12. (Szentháromság ünnepe utáni 5. vasárnap)

8.00 magyar: Pelikán András
 9.00 német: Gertraud Winter
 10.00 magyar (személyes áldással): Pelikán András
 10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban): Bálint Ádám
 15.00 Balf: Pelikán András
 16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András

július 16.

17.00 Wochenpredigt: Dr. Herbert Rampler

július 19. (Szentháromság ünnepe utáni 6. vasárnap)

8.00 magyar: Tóth Károly
 9.00 német (úrvacsorás): Gertraud Winter
 10.00 magyar (úrvacsorás): Tóth Károly
 10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban): beosztás alatt
 15.00 Balf (úrvacsorás): Tóth Károly

július 23.

17.00 Wochenpredigt: Jakob Kruse

július 26. (Szentháromság ünnepe utáni 7. vasárnap)

8.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Tóth Károly
 9.00 német (áldozati gyűjtéssel): Gertraud Winter
 10.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Tóth Károly
 10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban): beosztás alatt
 15.00 Balf: Tóth Károly
 16.00 Fertőszentmiklós: Tóth Károly

július 30.

17.00 Wochenpredigt: Jakob Kruse

augusztus 2. (Szentháromság ünnepe utáni 8. vasárnap)

8.00 magyar: Tóth Károly
 9.00 német: Christine Posch
 10.00 magyar: Tóth Károly
 10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban): beosztás alatt
 15.00 Balf: Tóth Károly
 16.00 kórházkápolna: Tóth Károly

augusztus 6.

17.00 Wochenpredigt (úrvacsorás): beosztás alatt

augusztus 9. (Szentháromság ünnepe utáni 9. vasárnap)

8.00 magyar: Pelikán András
 9.00 német: Gertraud Winter
 10.00 magyar (személyes áldással): Pelikán András
 10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban): Bálint Ádám
 15.00 Balf: Pelikán András
 16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András

augusztus 13.

17.00 Wochenpredigt: Christine Posch

augusztus 16. (Szentháromság ünnepe utáni 10. vasárnap)

8.00 magyar (úrvacsorás): Tóth Károly
 9.00 német (úrvacsorás): Gertraud Winter
 10.00 magyar (úrvacsorás): Tóth Károly
 10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban): beosztás alatt
 15.00 Balf (úrvacsorás): Tóth Károly

augusztus 20.

17.00 Eggenberg-ház (kétnyelvű):
 Pelikán András + Holger Manke

augusztus 23. (Szentháromság ünnepe utáni 11. vasárnap)

8.00 magyar: Pelikán András
 9.00 német: Holger Manke
 10.00 magyar: Pelikán András
 10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban): beosztás alatt
 15.00 Balf: Pelikán András
 16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András

augusztus 27.

17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

augusztus 30. (Szentháromság ünnepe utáni 12. vasárnap)

8.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Pelikán András
 9.00 német (áldozati gyűjtéssel): Holger Manke
 10.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Pelikán András
 10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban): Őri Katalin
 15.00 Balf: Pelikán András

szeptember 3.

17.00 Wochenpredigt (úrvacsorás): Holger Manke

szeptember 6. (Szentháromság ünnepe utáni 13. vasárnap)

8.00 magyar: Tóth Károly
 9.00 német (konfirmációi vizsgával): Holger Manke
 9.00 gyermek-istentisztelet: Pelikán András
 10.00 magyar: Tóth Károly
 15.00 Balf: Tóth Károly
 16.00 kórházkápolna: Tóth Károly

szeptember 10.

17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

szeptember 13. (Szentháromság ünnepe utáni 14. vasárnap)

8.00 magyar: Pelikán András
 9.00 német: Holger Manke
 9.00 gyermek-istentisztelet (tanévnyitó):
 Pelikán András
 10.00 magyar (személyes áldással): Pelikán András
 15.00 Balf: Pelikán András
 16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András

Christophoros

A Soproni Evangélikus Egyházközség újságja
 9400 Sopron, Színház utca 27.
 e-mail: sopron@lutheran.hu
 web: <http://sopron.lutheran.hu>
 tel: 99/523-002; fax: 99/523-003
 számlaszám: 11737083-20006895

Nyomtatva 400 példányban.
 Várható következő megjelenés:
 2020. tanévkezdés
 Felelős kiadó: Pelikán András